

DZIENNIK ZARZĄDU MIEJSKIEGO w ŁODZI

WYCHODZI 15 KAŻDEGO MIESIĄCA

WYDAWCA: ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ŁÓDŹ, PLAC WOLNOŚCI NR. 14, POKÓJ NR. 14, TELEFON 218-03

PRENUMERATA:

kwartalnie	Zł. 3.—
półrocznie	" 6.—
rocznie	" 12.—
pojedynczy zeszyt	" 1.—

CENY OGŁOSZEŃ:

1 strona przed tekstem .	Zł. 150.—
$\frac{1}{2}$ " " " " " "	80.—
1 " za tekstem	100.—
$\frac{1}{2}$ " " " " " "	60.—
drobne po 10 groszy za wyraz.	

Treść zeszytu 6-go z dnia 15 czerwca 1935 r.

1. Przemówienie Prezydenta Rzeczypospolitej w dniu 18 maja	365
2. Łódź wobec śmierci I-go Marszałka Polski	365
3. Poszerzenia i przebiccia ulic — inż. archit. Waclaw Leyberg	372
4. Referat wygłoszony przez Radjo — inż. Karol Sztolcman	382
5. Przegląd Ustawodawstwa, rozporządzeń i wyjaśnień władz	387
6. Protokoły Rady Miejskiej z dni 3, 4, 11, i 27 kwietnia 1935 r.	389—414
7. Kronika: Z życia samorządu Miejskiego w Łodzi	415
8. Sprawozdanie finansowe Zarządu Miejskiego za miesiąc kwiecień i maj 1935 r.	417
9. Nekrolog	418
10. Rach służbowy pracowników etatowych za miesiąc maj 1935 r.	418
11. Ogłoszenia	419

**Przemówienie Prezydenta Rzeczypospolitej
w dniu 18 maja 1935 r.
nad trumną ś. p. Marszałka Piłsudskiego na Wawelu**

Cieniom królewskim przybył towarzysz wiecznego snu. Skroni Jego nie okala korona, a dłoń nie dzierży berła. A królem był serce i władca woli naszej. Półwiekowym trudem Swego życia brał we władanie serce po sercu, duszę po duszy, aż pod purpurę królestwa Swego Ducha zagarnął niepodzielnie całą Polskę.

Śmiałością swej myśli, odwagą zamierzeń, potęgą czynów z niemolnych rąk kajdany zrzucił, bezbronny miecz wykuł, granice nim myrąbał, a sztandary naszych pulków słamą uwieńczył.

Skażonych niewolą nauczył honoru bronić, wiarę we własne sily wskrzeszać, dumne marzenia z orlich szlaków na ziemię sprowadzać i w twarą rzeczywistość zamienić.

Dał Polsce wolność, granice, moc i szacunek.

Czynami Swemi budził u wszystkich — po wszystkie krańce Polski — iskry tęsknot do wielkości.

Miljony tych iskier z milionów serc wracały rozżarzone miłością do Tego, który je wskrzeszał, aż stał się On jasnością, spływającą na całą naszą ziemię, i płomieniem wytapiającym kruszec bezcenny, który w skarbcu narodowym naszych wartości moralnych pozostanie odtąd na wieki.

Wielkie dziedzictwo pozostawił w spadku po sobie ten potężny władca serc i dusz polskich.

Cześć, jaką otaczaliśmy JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO za Jego życia, wzmacnia się dziś i potężnieć będzie w Polsce z godziny na godzinę, coraz stokrotnie.

Niech holdy, dziś prochom Wielkiego Polaka składane, zamienią się w śluby dochowania wierności dla Jego myśli w daleką przyszłość przenikających. Niech przekują się w obowiązek strzeżenia dumy i honoru narodu. Niech modę naszą do twardej pracy i walki z trudnościami zaprawią, a serca nasze wielką Jego dla ojczyzny miłością rozpalą.

U bram domostw naszych postawmy warty, byśmy bezcennego kruszcu cnót przez Niego pozostawionych nie uszczuplili, niczego z wielkiego po Nim dziedzictwa nie uronili i byśmy duchowi Jego, troską za życia o losy Polski umęczonemu, spokój w wieczności dali.

ŁÓDŹ WOBEC ŚMIERCI PIERWSZEGO MARSZAŁKA POLSKI

Łódź — miasto pracy — pierwsze miasto w Polsce, które nadało w roku 1919 obywatelstwo honorowe Józefowi Piłsudskiemu — boleśnie odczuło niepowetowany cios śmierci Pierwszego Marszałka Polski; jaknajgłębszą żalobę serc swoich stwierdziło szeregiem podniosłych i wzruszających manifestacyj, a na same uroczystości pogrzebowe do Krakowa wysłało liczną delegację.

Wiadomość żałobna o śmierci ś. p. Józefa Piłsudskiego dotarła do Łodzi późno w noc z 12 na 13 maja. Echo tej wieści rozniosło się szybko po całym mieście, tłumiąc wszędzie radość i wesele... zcichły wszędzie tony muzyki, zawieszono przedstawienia, opustoszały lokale publiczne, zamarło życie.

Ranek 15 maja wstał smutny. Ludność samorzutnie zaczęła dekorować żałobnymi chorągwiami domy i witryny sklepowe. Obywatele gromadzili się na ulicach, śmierć Marszałka odbiła się w żałobnym wyrazie na twarzach wszystkich.

Łódź zadokumentowała i tym razem, że posiada żywe i czule serce. Smutek poszedł między warsztaty fabryczne, między domy i kominy, a kiedy wieczorem 13 maja obywatele Łodzi urządzili samorzutną manifestację żałobną na Placu Wolności — dziesiątki tysięcy ludu łódzkiego zbiegło się ze wszystkich krańców miasta celem oddania pierwszego hołdu cieniom Bohatera Narodowego. I tak już przez cały czas uroczystości żałobnych w ciągu całego tygodnia żaloby te dziesiątki tysięcy łódzian przewijało się w pochodach przez miasto, w wędrówce do świątyni... A już specjalnym akordem żałobnym zadrgało serce Łodzi 17 maja, gdy Łódź odprowadzała na dworzec delegację do Krakowa. Mimo ulewnego deszczu znów te dziesiątki tysięcy ludności zaległy Plac Wolności i sąsiednie ulice, w niemej ciszy, rozpamiętując dziejową wielkość Tego, który odszedł.

Nazajutrz po zgonie.

Niemniej boleśnie odczuł cios i Zarząd Miejski w Łodzi. Praca wprawdzie odbywała się normalnie, ale w niezwyklej ciszy i skupieniu. W dniu 15 maja o godz. 10-ej rano Komisarz Rządowy inż. Wa-

claw Wojewódzki zwołał do sali posiedzeń Rady Miejskiej naczelników i kierowników wszystkich wydziałów i instytucyj Zarządu Miejskiego w celu oddania hołdu Marszałkowi Piłsudskiemu, gdzie po odczytaniu orędzia Prezydenta Rzeczypospolitej wygłosił okolicznościowe przemówienie:

„Odszedł od nas w zaświaty Józef Piłsudski, który w ciągu ostatnich 40-tu lat wycisnął swoją mocarną wolę na losach Polski. Na-przód skierował na właściwą drogę naszą walkę o niepodległość, następnie tę niepodległość w wojnie światowej wywalczył, wreszcie uczynił naszą Ojczyznę wielką i potężną.

W czasie ofiarnej swojej pracy wymagał wiele od innych, ale sam od siebie najwięcej wymagał. Przez całe swoje ciężkie i znojne życie miał jeden cel: wielkość i wolność ponad życie umiłowanej Ojczyzny.

Był największym Polakiem, to też zgon Jego okrył kirem żałoby całą Polskę, cały naród polski. Odszedł od nas, lecz życie Jego powinno być dla nas żyjących niezłomnym drogowskazem, jak żyć, by być dobrym synem Ojczyzny. Śmierć Jego nie powinna wywoływać w nas przygnębienia lub apatji — tego najmniej życzyłby sobie Zmarły, a Jego życzenie jest dla nas wszystkich pozagrobowym nakazem. Pełne i ofiarne pełnienie swych obowiązków wobec Państwa, wzmożona praca w życiu społecznym i zawodowym — oto najpiękniejsze wypełnienie testamentu Wielkiego Bohatera Narodowego, największego Syna Ojczyzny, Budowniczego Polski, Pierwszego Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Uczcijmy pamięć Zmarłego przez 1-minutową ciszę i skupienie“.

Zgromadzeni stojąc wysłuchali orędzia i odezwy w głębokim skupieniu, poczem uczcili pamięć Zmarłego przez 1-minutową ciszę, a na znak żałoby samorzutnie założyli opaski żałobne.

Tegoż samego dnia Komisarz — inż. Wacław Wojewódzki wysłał następujące depesze kondolencyjne:

„Pani Marszałkowa Piłsudska — Warszawa, Belweder. Wstrząśnięci do głębi zgonem Wielkiego Budowniczego Nowej Polski, Honorowego Obywatela naszego miasta. Pierwszego Marszałka Polski, łączymy się z całym Narodem w ogólnej żałobie i przesyłamy Pani Marszałkowej wyrazy głębokiego i serdecznego współczucia.

Za Zarząd Miejski w Łodzi

Komisarz Rządowy m. Łodzi

(—) W. Wojewódzki

„Pan Prezes Rady Ministrów Walery Sławek. Warszawa. W imieniu Zarządu Miejskiego w Łodzi i całej ludności miasta składam Panu Prezesowi wyrazy głębokiego bólu z powodu zgonu Wielkiego Bohatera Narodowego, Pierwszego Marszałka Polski i Honorowego Obywatela naszego miasta ś. p. Józefa Piłsudskiego.

Komisarz Rządowy m. Łodzi

(—) W. Wojewódzki

Również tego samego dnia 15 maja o godz. 7-ej wieczorem na apel Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny zebrały się na Placu Wolności na żałobną manifestację wielotysięczną rzeszę. Dr. Oksza-Strzelecki odczytał ze specjalnie wzniesionej trybuny orędzie Prezydenta Rzeczypospolitej, a po odczytaniu orędzia orkiestra odegrała marsza żałobnego, następnie delegacje od organizacyj udały się do Urzędu Wojewódzkiego w celu złożenia podpisów w księdze kondolencyjnej.

Hołd Rady Miejskiej.

Rada Miejska m. Łodzi również złożyła hołd Pierwszemu Marszałkowi Polski Józefowi Piłsudskiemu. Po zagajeniu posiedzenia Komisarz Rządowy inż. Wacław Wojewódzki odczytał orędzie Prezydenta Rzeczypospolitej, a następnie wygłosił okolicznościowe przemówienie:

„Prześwietna Rado! Odszedł od nas w zaświaty Józef Piłsudski, Przywódca walki podziemnej z potęgą caratu, Organizator czynu zbrojnego dla wyzwolenia Ojczyzny z kajdan niewoli, Komendant Legjonów, Zwycięski Wódz w walkach o zakreślenie granic Rzeczypospolitej, Pierwszy Marszałek Polski, Naczelnik Wskrzeszonego Państwa Polskiego, wreszcie człowiek, który mocarną swą wolą tworzył zręby państwowości i do ostatniej chwili swego ofiarnego żywota poświęcał wszystkie swoje siły dla dobra, potęgi i mocy wewnętrznej nadewszystko umiłowanej Ojczyzny. Jako postać o niezwykle wielkiej sile charakteru i głębokiej intuicji, pozwalającej Mu wieszczym wzrokiem sięgać w daleką przyszłość, wyrasta ponad całe współczesne pokolenie.

Dzięki swojej wyjątkowej indywidualności, bezgranicznemu poświęceniu dla wszelkiej sprawy wyzwolenia, nakazywał dla siebie szacunek i całkowite oddanie wszystkich tych, którym dane było pracować wraz z Nim i wraz z Nim tworzyć nową Polskę.

Dla siebie niczego nie pragnął. Szedł konsekwentnie i wytrwale przez całe swoje znojne i ofiarne życie poprzez niebezpieczeństwa, które, siebie nie szcędząc, zawsze lekcewał, ku jednemu celowi, ku

wyzwoleniu Ojczyzny z rąk ciemieżców, ku zbudowaniu wielkiej i silnej Polski.

Łódź przez dłuższy czas była terenem walki podziemnej Józefa Piłsudskiego ze zniechędzonym caratem. W uznaniu tej ofiarnej pracy Rada Miejska m. Łodzi na posiedzeniu swem w dniu 8 sierpnia 1919 roku jednogłośnie nadała Józefowi Piłsudskiemu pierwsze obywatelstwo honorowe naszego miasta.

Był wymagającym i surowym dla innych, ale najwięcej wymagał od siebie, sam pracując wytrwale i niezłomnie, oddając bezwzględnie cały swój geniusz, moc ducha i charakteru dla dobra i szczęścia Ojczyzny.

To też, gdy śmierć nieublagana powaliła tego Tytana myśli i czynu, cały świat kulturalny śle do Polski wyrazi żalu, kłonią się czoła wszystkim Polaków i tych, co Go bezgranicznie kochali i z Nim razem pracowali i waleczyli, i tych, którzy innymi drogami do wspólnego wszystkim nam drogiego celu iść zamierzali.

Uczcijmy pamięć Wielkiego Polaka, który życie całe dla dobra społeczeństwa poświęcił, przez minutę ciszy i skupienia“.

Radni wysłuchali orędzia i przemówienia stojąc, poczem uczcili pamięć Zmarłego 1-minutową ciszą.

W okresie uroczystości żałobnych był udekorowany Plac Wolności, a przede wszystkim gmach Zarządu Miejskiego, który tonął w zieleni i krepie, zaś w oknach były zainstalowane głośniki radjowe, transmitujące audycje żałobne.

Komitet Obywatelski.

Dnia 14 maja 1935 roku powołana została Sekcja Miejska, Komitetu Obywatelskiego Uroczystości Żałobnych w Łodzi, w skład której weszli: Komisarz Rządowy inż. Waławojewódzki, jako przewodniczący, Sędzia dr. Kazimierz Oksza-Strzelecki, poseł Józef Wolczyński, poseł Ludwik Waszkiewicz, ks. kanonik Stanisław Nowicki, Starosta dr. Stanisław Wrona, Komendant Anatol Elsesser Niedzielski, prezes Marjan Wadowski, ppulk. Adam Haberling, major Mieczysław Kronholt-Sokolski, inspektor Mieczysław Szletyński, dyrektor Mieczysław Kalinowski, Komisarz Zygmunt Chudzyński, naczelnik Leon Chwalbiński, prezes Zygmunt Folt, prezes Jan Barczewski i sekretarz Władysław Jaworski.

W dniu 15 maja 1935 roku na posiedzeniu tej Sekcji postanowiono wysłać na Uroczystości Pogrzebowe do Krakowa delegację m. Łodzi w skład której weszli: przedstawiciele Zarządu Miejskiego w osobach Komisarza Rządowego inż. Waławojewódzkiego, posła Ludwika

Waszkiewicz, naczelnika Leona Chwalbińskiego, sekretarza Władysława Jaworskiego. Przedstawiciele Rady Miejskiej w osobach radnych: posła Józefa Wolczyńskiego, Bronisława Boruckiego, Adama Sznajdera, Józefa Marguliesa, dr. Krausza Juljusza, Marjana Potapczuka, Oskara Kahlerta. Organizacje b. wojskowych, społeczne, oświatowe, sportowe, rzemieślnicze, robotnicze i t. p... Ogólna liczba członków delegacji wyniosła około 360 osób. Każdy delegat otrzymał legitymację i opaskę z herbem miasta z napisem „Łódź”.

Na posiedzeniu tem między innymi postanowiono, ażeby zebrać do 4-ech urn ziemię na Kopiec Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego w Krakowie. Ziemię tę zebrano z mogił: 1) weteranów 1863 r., zmarłych z ran, otrzymanych w bitwie pod Dobrą, 2) poległych bojowców w walce z caratem w latach 1905-8, 3) peowiaka ś. p. Linkego, legjonisty ś. p. rotmistrza Napiórkowskiego i dowoborezyka ś. p. kpt. Pogonowskiego, 4) żołnierza ucznia ś. p. kpt. Pęczkowskiego.

W dniu 16 maja b. r. w gmachu Zarządu Miejskiego przy Placu Wolności Nr. 14, gdzie mieścił się sekretariat przyjmujący zapisy delegacji od różnych organizacji na wyjazd do Krakowa przewijały się setki osób, chętnych do udziału w Pogrzebie, a już 17 maja, kiedy to wydawano opaski i legitymacje, upoważniające do uczestniczenia w Uroczystościach Pogrzebowych, rozgrywały się wprost rozdzierające sceny o pierwszeństwo w udziale.

Wreszcie nadeszła chwila zbiórki delegacji, która była naznaczona na godz. 16.50 na Placu Wolności. Już o godz. 15-ej zebrały się tysięczne tłumy, które przyszły żegnać odjeżdżających do Krakowa. Przed wyruszeniem delegacji z miasta i województwa Łódzkiego Komisarz Rządowy inż. Wacław Wojewódzki odczytał na specjalnej trybunie orędzie Prezydenta Rzeczypospolitej, a po odczytaniu orędzia przemówił do zebranych tysięcznych tłumów temi słowy:

„Polacy! Zebraliśmy się tutaj, mieszkańcy miasta Łodzi i wszystkich powiatów województwa łódzkiego, by złożyć hołd ceniom Największego Polaka, by zaświadczyć wobec całej Polski, że idea Marszałka żyje wśród nas i zawsze żyć będzie; że gotowi jesteśmy prowadzić dalej pracę w myśl zasad i ideałów Wielkiego Naszego Nauczyciela. Zebraliśmy się jeszcze dlatego, by w uroczystym pochodzie odprowadzić tych, którym danem będzie oddać ostatnią posługę Marszałkowi Piłsudskiemu.

Składając hołd Wielkiemu Polakowi, który odszedł od nas w zaświaty, chcemy mu złożyć dary, które mile byłyby Jego sercu. A cóż mu ofiarować możemy temu Bogaczowi, który za życia dla siebie niczego

nie żądając szczerą ręką rozrzucił królewskie dary swego charakteru, myśli i czynu. Cóż my mu po śmierci ofiarować możemy. A jednak ofiarujemy Mu to, co najwięcej i najmocniej ukochał, bo krwią i potem zroszoną ziemię Polski, ziemię z mogił tych, którzy przed Nim i wraz z Nim rwali okowy najeźdźców, aż wreszcie pod Jego zwycięskim przewodem zerwali kajdany. I legną te grudki ziemi wraz z masą takiej samej z innych ziem Polski w tym wielkim pomniku, który powstanie w pięknej ziemi krakowskiej, w tej ziemi skąd poszedł zew na całą Polskę i powstał wielki czyn zbrojny Józefa Piłsudskiego.

A pomnik ten głosem wielkim po wsze czasy głosić będzie przyszłym pokoleniom o potędze Wielkiego Ducha, który tę ziemię polską z martwych podniósł i ją do potęgi przywrócił, będzie wielkim głosem wołał do sumień polskich, by tej wspaniałej spuścizny nigdy nie uroniły, a strzegły jej po wsze czasy, by wielką i potężną była“.

Po przemówieniu Komisarza przemawiał dr. Oksza-Strzelecki, Prezes Federacji Grodzkiej P. Z. O. O., a następnie orkiestra wojskowa odegrała marsz żałobny Chopina.

Powoli sformułował się pochód, na czele którego szło wojsko, potem organizacje ze sztandarami, a za nimi władze. Następnie szła delegacja, przed którą był niesiony transparent przez 2-ech pracowników miejskich z napisem „Łódź“.

W czasie przemarszu delegacji ulicami miasta do dworca, zamknięte były wszystkie sklepy, a na trasie, którą przechodził pochód, ruch kołowy był wstrzymany.

Przemarszowi delegacji i odprowadzających ją organizacji przyglądały się mimo ulewnego deszczu niezliczone tłumy. Bito w dzwony kościelne, powietrze pełne było ryku syren fabrycznych. Na dworcu w chwili odjazdu pociągu z delegacją orkiestra 28 pułku Strzelców Kaniowskich odegrała na pożegnanie marsz Chopina.

Dnia 18 maja r. b., t. j. w dniu Pogrzebu w Krakowie, odprawione były o godzinie 9-ej we wszystkich świątyniach uroczyste nabożeństwa żałobne, zaś o godzinie 10-ej uroczyste nabożeństwo żałobne w katedrze, która na ten czas była specjalnie dekorowana kirem i zielenią, a przy katafalku straż pełnili członkowie Federacji P. Z. O. O.

Nadmienić należy, że Sekcja odbyła ogółem 4 posiedzenia, na których wyłoniły się następujące projekty trwałego uczczenia pamięci ś. p. Marszałka Piłsudskiego: 1) Komendanta P. P. inspektora Nie-

dzielskiego: wykupienie posesji a) przy zbiegu ulic Składowej i Kilińskiego i cerkwi przy ulicy Kilińskiego, b) przy zbiegu ulic Narutowicza i Placu Dąbrowskiego i wybudowanie monumentalnego pomnika, a plac ten byłby placem rewij; na koszt, które wyniosłyby około 5—6 milionów złotych, projektodawca proponuje jednorazowe opodatkowanie się i dalsze ofiary społeczeństwa, przyczem z ewentualnie pozostałych kwot wykończyć budujący się Dom Pomnik; 2) dyrektora posła Józefa Wolczyńskiego — wykończenie budującego się Domu Pomnika, a następnie pomnika. Prócz tego wpłynęły 2 wnioski: 1) notariuszy o postawienie pomnika, 2) przemysłowców w sprawie założenia biblioteki im. ś. p. Marszałka; na cel ten przemysł przeznaczył 500.000 złotych.

Następnie dnia 30 maja 1935 roku miała się odbyć uroczysta akademja na Placu Wolności, lecz wobec dyrektyw ogólnego Komitetu, akademja została odwołana.

POSZERZENIA I PRZEBICIA ULIC

Zagadnienie poszerzeń i przebić ulic nasuwa się niemal zawsze przy sporządzaniu planów regulacji miast. Przed urbanistą leży tu niełatwe zwykle zadanie dostosowania istniejącej sieci komunikacyjnej do potrzeb wzmożonego ruchu, występującego w danym czasie lub oczekiwanego w niedalekiej przyszłości. Trudność polega na konieczności znalezienia takiego rozwiązania, które dałoby rzeczywiste korzyści, nie obciążając przytem gminy miejskiej nadmiernymi kosztami.

Ustanowione w planach zabudowania przebicia i poszerzenia mogą realizować się dwojako: albo przy ingerencji gminy, — a więc drogą wykupu i burzenia stojących na przeszkodzie budynków, albo też samorzutnie — drogą wznoszenia przez właścicieli nieruchomości nowych budynków w zmienionej linii regulacyjnej. Postaramy się zanalizować obydwie metody, zbadać, na jakie natrafiają trudności oraz ustalić, kiedy i w jaki sposób powinny być stosowane.

Poszerzenia i przebicia, realizowane przy ingerencji gminy.

1. Rozwój przemysłu w 19 wieku, związany z nim masowy przyływ ludności do miast i ich gwałtowny wzrost, pociągnęły za sobą tak znaczne wzmożenie się ruchu kołowego, że nietylko nie mogły mu sprostać otrzymane w spuściźnie poprzednich wieków ulice, ale i urządzane w nowych dzielnicach rychło okazywały się zbyt wąskie. Poczęto burzyć budynki, aby realizować nowe arterje i poszerzać istniejące i w ten sposób dostosowywać przestarzałe sieci komunikacyjne miast do nowych potrzeb.

Pierwsze na szeroką skalę zakrojone przebicia podjęto w roku 1854 w Paryżu z inicjatywy Napoleona III. Poprzez labirynt wąskich a krętych uliczek śródmieścia trasowano nowe szerokie arterje, tworząc w ten sposób podstawę nowego układu komunikacyjnego całego miljonowego miasta, a jednocześnie uzdrawiając najgorzej zabudowane dzielnice śródmieścia. Przebicia paryskie znalazły niebawem naśladowców. Stara Bruksela została przecięta nową siecią arterji komunikacyjnych. Korygowano istniejące szkielety ulic wielkich miast i planowano nowe dzielnice, wzorując się na paryskich prze-

biciach, częstokroć nie zachowując należytego umiaru, niezbędnego z uwagi na mniejszą skalę zadania¹⁾).

2. Jednakże usprawnianie sieci komunikacyjnej miast drogą burzenia budynków nie może być rozlegle stosowane ze względu na znaczne koszty z niem związane. Zrealizowane w Paryżu w latach 1854—1871 przebiecia pochłonęły 2,5 miljarda franków. Miały one zresztą nietylko służyć potrzebom ruchu miejskiego, ile przede wszystkim spełniać zadania strategiczne. Wiemy dziś, że Napoleon pragnął, jak pisze Haussmann w swych pamiętnikach, „staremu Paryżowi, siedlisku buntów i barykad, rozpruć brzuch arterjami, których „przejrzyste kierunki i szerokie przestrzenie utrudniają faktykę powstań“. Gdyby nie te zadania, które miały paryskie przebiecia spełnić, nie zostałyby one zapewne w obecnym zakresie urzeczywistnione. Zakończone niedawno przebiecie ulicy Kingsway w Londynie na odcinku mniej więcej jednego kilometra, połączone ze zburzeniem budynków na obszarze, zajmującym około 25 ha powierzchni, kosztowało blisko 10 milionów funtów. Tak poważne koszty były usprawiedliwione nietylko potrzebami ruchu, ale i dążeniem do uzdrowienia wadliwie zabudowanej dzielnicy, w związku z przebieciem częściowo zburzonej i ponownie zabudowanej.

5. Mimo wielkie koszty bilans przebiecia lub poszerzenia może być jednak dodatni. Przeprowadzenie nowej arterji nietylko daje korzyści całemu miastu dzięki polepszeniu warunków komunikacji, ale ponadto może podnieść wartość przyległych terenów. Zysk ten jest tem większy, im gruntowniej zmienia się charakter dzielnicy wskutek zrealizowania arterji oraz im bardziej cenione są powstałe przy niej place. Rzecz polega na tem, by korzyści, wynikające ze wzrostu wartości terenów, wpływały chociażby częściowo do kas gminy, która ponosi związane z przebieciem czy poszerzeniem koszty.

Gmina może zapewnić sobie udział w zyskach, płynących ze swych poczynań, wykupując uprzednio przyległe tereny i sprzedając je po zrealizowaniu przebiecia, kiedy wartość ich wzrosła; może też osiągnąć przynajmniej częściowy zwrot kosztów, opodatkowując zainteresowanych właścicieli nieruchomości. Rozpatrzmy kolejno te obydwie możliwości.

¹⁾ Dane o przebieciach w różnych państwach: Sprawozdanie z kongresu Międzynarodowego Towarzystwa Urbanistów z roku 1931. — Urbanistyka i sprawa mieszkaniowa na całym świecie, 1935 (praca zbiorowa w trzech językach).

4. Bezpośredni udział gminy w zyskach. Pierwszą metodę stosuje się najczęściej w Niemczech i Anglii i to niejednokrotnie z dobrym skutkiem. Tak np. przebiecie głównej arterji komunikacyjnej Hamburga, — prowadzącej od dworca do ratusza Mönckebergstrasse, obecnie najruchliwszej ulicy miasta, — zostało zrealizowane przez gminę zaledwie z 7-io procentowym deficytem; gdyby miasto wykupiło przed przebieciem więcej terenów, nie poniosłoby, być może, żadnych strat. Warunki, w których uskuteczniło przebiecie Mönckebergstrasse, były zresztą specjalnie korzystne. Nową arterję przeprowadzono przez najbardziej zaniedbaną dzielnicę miasta, ognisko niewygasających epidemij cholery, ośrodek prostytucji i występku. Na gruzach zburzonych ruder wyrosła wielkomiejska arterja handlowa, o najbardziej cenionych w Hamburgu placach²⁾. Przebiecie ulicy Kingsway w Londynie, o którym wspomnieliśmy, wymagało wykupu między innymi czterech teatrów, elektrowni, gmachu sądu, szkoły powszechnej, straży ogniowej i szeregu innych wartościowych budynków; ponadto trzeba było wysiedlić 7000 osób i pomieścić je w nowych domach. Mimo to, dzięki stworzeniu w miejscu zapadłych ruder wielkomiejskiej dzielnicy handlowej, wartość placów wzrosła tak znacznie, że niemal całkowicie pokryła poniesione wydatki; jedynie następstwo nadmiernego przeciągania czasu realizacji przebudowy, spowodowanego między innymi wybuchem wojny, ogólny bilans pogorszył się pod wpływem odsetek od wydanych na zakup terenów sum.

5. Pośredni udział gminy w zyskach. Miasta amerykańskie ograniczają się częstokroć przy poszerzeniach i przebieciach do wykupu tylko tych placów, które położone są na trasie projektowanej arterji, oczekując zwrotu poniesionych kosztów dzięki zwiększeniu się wpływów z tytułu powszechnego podatku od nieruchomości lub też dzięki specjalnym podatkom od przyrostu wartości, nakładanym w związku z realizacją przebiecia na zainteresowanych właścicieli działek.

Podatek od nieruchomości (general property tax) stanowi główne źródło dochodów miast amerykańskich. Jest on stosunkowo bardzo wysoki; stawka roczna wynosi około 2,5%. Podstawą wymiaru podatku jest zeznanie płatnika, jednakże gminie przysługuje zwykle prawo nabycia nieruchomości po cenie nieznacznie wyższej od sumy zeznanej. Przy takim stanie rzeczy płatnik wystrzega się zbyt niskiego oszacowania swej nieruchomości i płaci podatek od

²⁾ Dane o realizacji przebieć w Hamburgu: Ranck, Staedtebau, zeszyt 12/1954.

faktycznej jej wartości. Gdy wskutek realizacji przebicia ulicy wartość przyległego terenu wzrasta, odbija się to natychmiast na wpływach podatkowych, które czule reagują na poczynania urbanistyczne. Ponieważ podatek ten jest względnie wysoki, koszty realizacji zamierzenia, — jeżeli przeszło ono zwycięsko próbę życia i okazało się istotnie pożyteczne, — wracają się gminie niekiedy już w krótkim czasie w postaci zwiększonych dochodów.

Miasta amerykańskie wywalczą sobie ostatnio coraz częściej prawo przekładania kosztów realizacji poczyniń regulacyjnych bezpośrednio na zainteresowanych właścicieli działek w postaci specjalnych podatków (special assessments). W ten sposób sfinansowano nie tylko rozliczne przebicia, ale i kosztowne koleжки podziemne, a nawet i parki. Za przykład owocnej akcji gminy, opartej na tych zasadach, posłużyć może zrealizowanie sieci zieleńców i arterij spacerowych Kansas City. Jest to miasto o charakterystycznym, bezmyślnym, szachownicowym układzie ulic, pozbawionym jakiegokolwiek koncepcji urbanistycznej. Około roku 1895 przystąpiono do zrealizowania sieci arterij spacerowych oraz zieleńców, przenikających całe miasto, nie wyłączając dzielnic gęsto zabudowanych. Zaprojektowano poszerzenia ulic oraz przebicia arterij spacerowych, mających najmniej 30 metrów szerokości, a łączących się z istniejącymi i projektowanymi w mieście i jego okolicy parkami i zieleńcami publicznymi. Nabywanie niezbędnych terenów odbywało się drogą wywłaszczenia, jednakże komisje szacunkowe, ustalające wysokość odszkodowania, orzekały jednocześnie o stopniu uczestniczenia przez wszystkich właścicieli nieruchomości w kosztach realizacji sieci zieleńców. Na tej podstawie wprowadzono jednorazowy podatek od przyrostu wartości. Należne gminie z tego tytułu sumy były zwykle rozkładane na dwadzieścia rocznych rat i obciążały hipotecznie nieruchomości. Miasto nie wypłacało odszkodowania za nabywane place w gotówce, a jedynie certyfikatami funduszu parkowego, spłacanymi w miarę uiszczania przez właścicieli nieruchomości rat podatku. W ten sposób koszty sieci bulwarów i parków, które do roku 1950-go wyniosły około 25 milionów dolarów, zostały niemal całkowicie pokryte przez zainteresowanych właścicieli placów. Miasto nie wyłożyło nawet większych kwot na ten cel, realizując swe zamierzenia w miarę faktycznych wpływów³⁾.

6. Wszystkie rozpatrzone przez nas sposoby finansowania realizacji zamierzeń regulacyjnych wykazują identyczny schemat postę-

³⁾ Dane o realizacji sieci bulwarów Kansas City: International Town Planning Bulletin, zeszyt z lipca 1954 r.

powania: gmina przyczynia się swemi poczynaniami do wzrostu renty gruntowej i uczestniczy następnie w tym wzroście, pokrywając w ten sposób częściowo lub całkowicie poniesione wydatki. Gmina jest więc zainteresowana w tem, by jej działalność regulacyjna powodowała uchwytnie korzyści materialne. Jednakoż taki stan rzeczy kryje w sobie pewne niebezpieczeństwo: w swych poczynaniach może gmina łatwo dać ponieść się względom fiskalnym z uszczerbkiem dla dobra ogółu. Miasto może celowo przyczyniać się do wzrostu renty gruntowej, aby następnie zeń korzystać. Tak np. przed wojną dążenia urbanistów niemieckich do wprowadzenia ograniczeń strefowych, uniemożliwiających zbyt intensywną zabudowę miast, natrafiały na opór nie tylko ze strony właścicieli nieruchomości, ale i samorządów, obawiających się zachwiania podstaw finansowych swej gospodarki wskutek obniżenia wpływów z podatku od placów budowlanych. Wymiar tego podatku, dającego miastom niekiedy trzecią część ich dochodów, zależny był od dopuszczalnej zabudowy gruntów. Dopiero przegrana wojna i znaczny spadek wartości terenów uczyniły bezowocnymi zakusy samorządów oraz umożliwiły radykalne obniżenie maksymalnej intensywności zabudowy.

Przebiecia i poszerzenia ulic niezawsze powodują poważny przyrost wartości terenów; niekiedy może być niepożądane sztuczne podnoszenie wartości gruntów np. przez zezwolenie na zbyt intensywną zabudowę. Toteż gmina, dążąc do zmniejszenia swych kosztów, nie powinna pomijać wymogów racjonalnej zabudowy miasta. Tak samo nie powinna ona rozpatrywać celowości przebiecia jedynie pod kątem widzenia wydatków z niem związanych i zysków, wynikłych ze wzrostu wartości przyległych terenów, lecz brać zawsze pod uwagę znaczenie swego zamierzenia dla dobra całego miasta.

7. Postarajmy się teraz w myśl naszych dotychczasowych rozważań ustalić, kiedy burzenie domów w celu zrealizowania przebiecia powinno być stosowane.

Z uwagi na wielkie koszty, z tą metodą najczęściej związane, powinno się do podobnie radykalnych zabiegów chirurgicznych uciekać tylko wtedy, gdy wszystkie inne środki, któremi dysponuje urbanistyka, okażą się niedostatecznymi. Przed zdecydowaniem się na zoperowanie organizmu miejskiego trzeba będzie wszechstronnie rozważyć, czy korzyść, jaką miasto odniesie, usprawiedliwi wydatki. Amerykanie starają się zwykle przeciwstawić kosztom materialne korzyści, z przebieciami związane, przyjmując np. za wytyczną, że polepszenie warunków komunikacji jest gospodarczo uzasadnione, gdy skrócenie przejazdu samochodów nie kosztuje więcej, niż 5 cen-

tów za minutę oszczędzonego czasu przez wszystkie przejeżdżające w ciągu dnia wozy. Bilans kosztów i korzyści przebicia może nas uchronić od niejednego fałszywego kroku.

W pewnych okolicznościach przebicie może okazać się słuszne, chociaż samymi tylko potrzebami komunikacyjnymi nie da się uzasadnić. Będzie to miało miejsce wtedy, gdy pozwoli ono spełnić i inne zadania, np. gdy przy jego pomocy da się uzdrowić wadliwie zabudowaną dzielnicę, lub też gdy będzie ono służyło celom strategicznym.

Wreszcie łatwiej przyjdzie nam zdecydować się na przebicie, gdy oczekiwany przyrost wartości terenów, które on spowoduje, pozwoli pokryć częściowo jego koszty.

8. Jeżeli przebicie okaże się konieczne, zadaniem gminy będzie przewidującą polityką realizacyjną ułatwić jego przeprowadzenie.

Skoro więc sfinansowanie będzie opierało się na oczekiwanym przyroście wartości przyległych terenów, trzeba będzie wykorzystać stojące gminie do dyspozycji środki, aby przyrost ten ułatwić. A więc trzeba będzie nie tylko w planie zabudowania zezwolić na intensywną i zyskową zabudowę przyległych terenów, ale też dążyć do osiągnięcia celu przez należyte urządzenie nowej ulicy, uruchomienie na niej środków publicznej lokomocji mechanicznej, faworyzowanie powstałych działek przy podziale kredytów budowlanych i t. d. Oczywiście nie powinno to dziać się z pominięciem wymogów racjonalnej zabudowy miasta.

Czas trwania realizacji zamierzeń powinien być jak najkrótszy, ażeby nie ułatwić spekulacji terenowej oraz ograniczyć w miarę możliwości wielkość odsetek od kapitałów, zamrożonych bezużytecznie w będących w toku robotach.

9. W Polsce, przynajmniej w najbliższym czasie, przebicia i poszerzenia ulic dla celów komunikacyjnych wyjątkowo tylko będą miały rację bytu. Miasta nasze w porównaniu z kolosami Ameryki czy Europy są naogół niewielkie. Polska jest i zapewne nadal pozostanie krajem rolniczym, toteż czynniki, powodujące powstawanie wielkich miast, nie mają i nie będą u nas miały takiego natężenia, jak w państwach wybitnie przemysłowych. Tem samym i zagadnienie komunikacji nie ma takiego znaczenia, jak w metropoljach zagranicy. Samochód osobowy, zajmujący najwięcej miejsca w ruchu ulicznym, jest bardzo mało rozpowszechniony i dużo zapewne czasu minie, zanim stanie się u nas chociażby w przybliżeniu tak popularny, jak w Ameryce, Anglii czy Niemczech. Z drugiej strony cena terenów budowlanych w naszych miastach jest naogół stosunkowo nieznaczna,

toteż przyrost renty gruntowej naskutek przebieć przeważnie nie będzie miał takiego znaczenia dla sfinansowania całego przedsięwzięcia, jak w rozważanych przez nas przykładach, zaczerpniętych z zagranicy. Toteż burzenie domów ze względu na potrzeby ruchu rzadko tylko okaże się uzasadnione i to przeważnie na niewielkich odcinkach, chyba że będzie ono służyło jednocześnie i innym celom, lub gdy przebiecia, przechodząc przez tereny mało zabudowane, nie będą związane z wielkimi wydatkami, natomiast umożliwią udostępnienie dla celów budowlanych i racjonalną zabudowę przyległych terenów. Za przykład może posłużyć zrealizowane niedawno we Lwowie przebiecie odcinka ulicy Peltewnej, przechodzącej przez zaniedbaną, choć w śródmieściu położoną dzielnicę. Akcja gminy ograniczyła się do wykupienia i zburzenia jednego prywatnego budynku mieszkalnego oraz dwóch starych domów miejskich. Wobec przydatności dzielnicy dla celów handlowych oczekiwana jest samorzutna przebudowa przyległych do arterji terenów. Niewielki zakres ingerencji gminy w zestawieniu z omawianym przez nas przykładem przeprowadzenia ulicy Kingsway w Londynie świadczy dobitnie o skromności rozmiarów, w jakich burzenie domów ze względów komunikacyjnych będzie się u nas odbywało. Przy rozpatrywaniu sprawy poszerzeń i przebieć powinniśmy korzystać z bogatego doświadczenia zagranicy, jednakże musimy uwzględnić odmiennosć stosunków gospodarczych naszych miast.

10. Finansowanie przebieć wymaga, jak to wynika z rozpatrywanych przez nas przykładów, zapewnienia samorządom należytych podstaw prawnych działania. Nasze ustawodawstwo posiada w tym względzie poważne luki.

Jeżeli w celu pokrycia kosztów przebiecia gmina zamierza wykupić przyległe grunty, powinna mieć prawo nabycia drogą wywłaszczenia nie tylko terenów pod ulice, ale i przyległych gruntów budowlanych. Takie t. zw. „wywłaszczenie strefowe”, przewidziane najwcześniej, bo w roku 1867 w prawodawstwie belgijskiem, umożliwiło gruntowną przebudowę starych dzielnic miast Belgji, przeprowadzoną na szeroką skalę w końcu ubiegłego wieku. Ustawa o rozbudowie miast wprowadza wprawdzie wywłaszczanie terenów budowlanych, ale może ono odnosić się tylko do budynków grożących zdrowiu lub bezpieczeństwu publicznemu oraz musi służyć celom mieszkaniowym. Liczne ograniczenia, związane z tem uprawnieniem, utrudniają zresztą bardzo poważnie korzystanie z niego.

Jeśli gmina nabywa położone na trasie przebiecia tereny, sfinansowanie zaś całego przedsięwzięcia opiera na wzroście wpływów podat-

kowych, powstających naskutek podniesienia wartości terenów, — system podatkowy musi być tak skonstruowany, by zapewniał kasie miejskiej udział w zyskach zainteresowanych właścicieli placów. Podatek od nieruchomości, spełniający to zadanie w Ameryce, jest u nas znacznie niższy, częściowo tylko wpływa do kasy miejskiej i bardzo nieelastycznie reaguje na ewentualny przyrost wartości terenów. Ustawa o ulgach dla nowowznoszonych budowli, zwalniając budujących na lat 15 z obowiązku podatkowego, zamyka w praktyce całkowicie to źródło dochodów dla finansowania przebić, chociażby nawet umożliwiały one znacznie zyskowniejszą zabudowę terenów. Prawo przekładania kosztów realizacji planu zabudowania na zainteresowanych właścicieli placów, z którego korzystają miasta amerykańskie w szerokim zakresie, odnosi się w myśl polskiego prawa budowlanego tylko do pierwszego urządzenia ulic. Opodatkowania przyrostu wartości terenów, powstałych naskutek działalności regulacyjnej, — angielska ustawa o planach zabudowania i regionalnych z 1952 roku umożliwia jednorazowe opodatkowanie właścicieli terenów, udostępnianych dla celów budowlanych, w wysokości 75 0/0 przyrostu wartości. — polskie prawo budowlane nie przewiduje. Jedyłą możliwością daje gminie art. 21 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, przewidujący ewentualność ściągania kosztów większych inwestycji gminy drogą nakładania specjalnych podatków, wymagających aprobaty Ministerstw Skarbu i Spraw Wewnętrznych. Gminy miejskie powinny wyjednać sobie możliwość ewentualnego korzystania z tych uprawnień przy realizacji zamierzeń regulacyjnych.

Niezapewnienie samorządom należytych podstaw finansowych ich działalności w dziedzinie regulacji i prawidłowej zabudowy miast dotyczy zresztą, zaznaczymy to nawiasem, nietylko przebić. W Niemczech w myśl ustawy z 1933 roku o zakładaniu osiedli mieszkaniowych gmina może zażądać od właścicieli terenów, parcelujących je na działki budowlane, bezpłatnego odstąpienia do 35 0/0 powierzchni i to nietylko pod ulice, ale i na inne potrzeby gminy. W myśl szwedzkiego prawa budowlanego z 1951 roku przy parcelacji większych terenów może być zarządzane odstąpienie na rzecz gminy do 40 0/0 całego obszaru na cele publiczne; we wszystkich przypadkach otwierania nowych ulic oraz poszerzania istniejących otrzymuje miasto bezpłatnie tereny pod ulice. Polskie prawo budowlane nakłada na gminę obowiązek wykupu i urządzenia wszelkich gruntów potrzebnych dla należytego zagospodarowania nowych dzielnic. Jedyłą rekompensatę stanowi prawo przekładania kosztów pierwszego urządzenia ulicy na zainteresowanych właścicieli działek. Jest to ana-

chronizm, do niedawna jeszcze w ustawodawstwie zagranicy również powszechnie panujący, a będący odbiciem czasów, kiedy to obowiązki gminy, związane z powstaniem nowych dzielnic, ograniczały się do urządzania ulic. Dziś znajduje już ogólne zrozumienie konieczność wyposażenia dzielnic mieszkaniowych nie tylko w ulice, ale i w zielone, place zabaw dla dzieci, targowiska, szkoły i inne budynki i urządzenia użyteczności publicznej, wymagające znacznych zasobów terenowych. Wszystko to obciąża gminę, która nadal tylko część swoich inwestycji, związanych z udostępnieniem terenów dla celów zabudowy, przekładać może na zainteresowanych właścicieli gruntów. Dla umożliwienia gminom należytego zagospodarowania rozbudowujących się terenów konieczne jest zezwolenie na przekładanie w znaczniejszym stopniu kosztów niezbędnych inwestycji na te osoby, które odnoszą z tego tytułu największe korzyści, a więc na właścicieli gruntów, parcelujących swe tereny na działki budowlane. Podobnie w celu ułatwienia gminom realizowania niezbędnych przebieć oraz uzdrawiania dzielnic wadliwie zabudowanych konieczne jest odciążenie samorządów przez opodatkowanie właścicieli terenów w miarę odnoszonych przez nich korzyści.

11. Omawiane przez nas zagadnienia prawno-finansowe wiążą się bezpośrednio z niezmiernie ważną dla samorządów sprawą — polityki terenowej. Konieczność dysponowania przez gminy miejskie obszernymi rezerwami terenowymi znajduje dziś powszechne uznanie. Niestety hasło to najczęściej nie daje się w należytym zakresie urzeczywistnić ze względu na zły stan finansów miejskich. Otóż drogą usunięcia omawianych przez nas braków ustawodawstwa możnaby ułatwić gminom gospodarkę terenową. Jaki jest główny cel polityki terenowej? Samorządy mają zwykle wielkie zapotrzebowanie gruntów pod gmachy i urządzenia użyteczności publicznej, na popieranie budownictwa mieszkaniowego i t. p. Jeżeli niezbędne tereny leżą w rękach prywatnych właścicieli, gminy muszą płacić im częstokroć wysokie ceny, w których zawarty jest powstały pod wpływem rozwoju miasta przyrost renty gruntowej. Ażeby uniezależnić się od podaży placów gminy same stają się wielkimi właścicielkami terenów, nabywają je zawczasu po niskiej cenie, następnie odpowiednio urządzają, licznymi stojącymi im do dyspozycji środkami podnoszą ich wartość, aby je wreszcie wykorzystać dla swych potrzeb lub sprzedać, przelewając do kasy miejskiej ewentualny przyrost renty gruntowej. Cała ta akcja byłaby jednak w pewnym stopniu zbędna, gdyby strona finansowa działalności gmin w dziedzinie rozbudowy miast opierała się na właściwych podstawach prawnych.

Bezpłatne odstępowanie terenów na cele publiczne już przy parcelacji zmniejszyłoby znacznie potrzeby gminy; zapewnienie jej udziału w przyroście renty gruntowej, względnie danie jej prawa przekładania kosztów inwestycji, między innymi i terenowych (np. przy przebijaniu ulic, urządzeniu zieleńców) na zainteresowanych właścicieli placów, radykalnie zmniejszyłoby natężenie zagadnienia polityki terenowej. Staje się ono natomiast palące przy braku odpowiednich norm ustawowych. Posiadanie przez samorządy jak najrozleglejszych terenów w granicach miast byłoby oczywiście bardzo pożądanym. W jakże korzystnej sytuacji znajdują się np. miasta fińskie, skupiające w swych rękach niemal wszystkie w ich granicach administracyjnych położone grunty i oddające je zwykle pod zabudowę na prawach dzierżawy. Skoro jednak nasze miasta dostatecznych rezerw terenowych nie posiadają, a ze względu na słabość finansową należytej polityki terenowej prowadzić nie mogą — konieczne jest przyjscie im z pomocą przez stworzenie odpowiednich podstaw finansowych dla ich działalności.

Jeżeli praca samorządów, mająca na celu regulację i racjonalną zabudowę miast, nie otrzyma należytego oparcia finansowego, będzie ona stale chromała i nie da pożądanego rezultatu⁴⁾.

(Dokończenie nastąpi).

⁴⁾ Dane o prawodawstwie urbanistycznym: Urbanistyka i sprawa mieszk., j. w. — Heiligenthal. Staedtebaurecht und Staedtebau, tom I, 1930. — Toeplitz. Wyłączenie w świetle nowego prawodawstwa, 1929. — Walce z ruderami poświęcony jest zeszyt 9-12/1934 czasopisma Dom, Osiedle, Mieszkanie; polityce terenowej — zeszyt 1/1934 Biuletynu Urbanistycznego.

REFERAT WYGŁOSZONY PRZEZ RADJO

W DNIU 30. V. 1935 R.

Stwierdzić należy, iż kwestja gospodarki drogowej, a zatem kwestja utrzymywania w porządku szwankujących bruków i chodników łódzkich oraz kwestja zabrukowania wielkiej ilości ulic, które nie posiadają żadnego bruku — należy do kwestji najbardziej żywotnych i palących w dziedzinie gospodarki miejskiej.

Sprawa ta, oddawna dla wielu powodów pogrążona w pewnem odrętwieniu, od 2-ch lat zepchnięta została z martwego punktu i robi stałe choć z konieczności stosunkowo powolne postępy.

Aby jednak uzasadnić tę powolność, a jednocześnie uzmysłwić cały ogrom pracy, jaki jest w tej dziedzinie do pokonania, cały ogrom trudności, jakie się piętrzą na drodze wykonawców, zaznaczyć muszę, że z ogólnej ilości 358 klm. długości ulic łódzkich $\pm \frac{1}{3}$ część, czyli 125 klm. nie zna nawet najprymitywniejszego bruku. Ulice te stanowią około 1.000.000 m.² i obrukowanie ich wymagałoby wydatku około 12.000.000.— wtedy, gdy obecny, kryzysowy budżet roczny Oddziału Drogowego nie o wiele przekracza jeden milion złotych.

Jeżeli przytem zważymy, że budżet ten prawie całkowicie jest pochłaniany przez wydatki na coroczne doprowadzanie do stanu znośnej używalności pozostałych 2.000.000 m.² ulic już zabrukowanych, — dojść musimy do wniosku, że stopniowe zabrukowywanie ulic, posiadających dotychczas błotniste jezdnie ziemne, szybko postępować nie może.

W dziedzinie tej jednak są czynione wszelkie możliwe wysiłki i corocznie szereg uliczek pokrytych zostaje brukiem. W ostatnich latach dla oszczędności i rozszerzenia zasięgu nowych zabruków, te ostatnie, na uliczkach o słabem natężeniu ruchu, wykonywane są z drobnego kamienia, usuwanego przy przebrukach z ulic o znacznem napięciu ruchu.

W ten sposób w roku ubiegłym zabrukowano około 2 klm. nowych ulic. W roku bieżącym, w zależności od środków pieniężnych, jakie będą w tym celu do dyspozycji, ilość ta zapewne będzie zwiększona tak, iż twardą nawierzchnię otrzyma około 4 klm. ulic.

Jeżeli skolei od peryferyj przejdziemy do śródmieścia — to tu zabiegi gospodarki drogowej iść muszą w dwojakim kierunku:

- 1) utrzymywania w stanie możliwie najlepszym egzystujących bruków,
- 2) stopniowego zabrukowywania ulic nawierzchnią ulepszoną.

Niestety, o ile szczupłość kryzysowych środków pozwala jeszcze w sposób mniej więcej zadawalający wywiązywać się z pierwszego zadania, o tyle ta sama przyczyna wysuwa nader poważne przeszkody w szybkim osiągnięciu celu drugiego, który miejska gospodarka drogowa stawia sobie, w najzupełniejszym zrozumieniu wrażliwości, jaką w tej dziedzinie przejawia łódzka opinia publiczna.

Jak zaznaczyłem powyżej, zabrukowanych ulic Łódź posiada 2.000.000 m.².

Najskromniej licząc, corocznie 10% tej ogólnej powierzchni musi ulec remontowi. W ten sposób powrót z remontem na to samo miejsce wypadnie co 10 lat, co jest najniższą normą, jaka w stosunku do bruku zwykłego jest do pomysłenia. Widzimy stąd, że remont roczny objąć musi powierzchnię około 200.000 m.², co prawie doszczętnie pochłania budżet drogowy. Tak więc wszelkie dążenia w kierunku zaopatrzenia ulic śródmieścia w nawierzchnie ulepszone są hamowane przez wskazane zapory natury finansowej. Jeśli, przy największym natężeniu zapobiegliwości, udaje się dla tego celu ocalić niewielkie sumy budżetowe, to rezultaty stąd otrzymane nie mogą być oczywiście zbyt pokaźne, gdyż koszt ulepszonych nawierzchni jest naogół wysoki.

Dają się słyszeć głosy, że kierownicy miejskiej gospodarki drogowej niepotrzebnie eksperymentują, poszukując różnych odmian ulepszonych nawierzchni wtedy, gdy droga postępowania jest prosta i jasna: „wystarczy zaciągnąć kilkunastomilionową pożyczkę, kłaść wszędzie kostkę granitową na dobrym podłożu, a sprawa załatwiona!”

Co do pierwszej tezy śmiem zapewnić, że przy obecnej koniunkturze finansowej na rynku krajowym, czy to zagranicznym — uzyskanie przez miasto takiej pożyczki zaliczyć należy do kategorii jawnych utopij, nie mówiąc już o absolutnej nieracjonalności dalszego obdłużenia, na cele bezpośrednio nierentujące, miasta i tak już mocno zadłużonego.

Co do tezy drugiej — wyjaśnić należy, iż ten sugerowany przez owe głosy rodzaj nawierzchni, — kostka granitowa, jest niezaprzeczenie niezawodnym i doskonałym rozwiązaniem zagadnienia gładkiego obrukowania ulic łódzkich, zwłaszcza odznaczających się znacznym natężeniem ciężarowego ruchu. Rozwiązanie to jednak

jest jednocześnie i najdroższym, a co za tem idzie, w stosunku do możliwości finansów miejskich, dostępnem w niewielkim tylko zakresie.

Koszt 1 m.² takiego bruku wynosi około 45 zł., a zatem koszt pokrycia nim tylko 50 0/0 powierzchni łódzkich ulic już obrukowanych, t. j. mniej więcej całego śródmieścia wyniosłby zawrotną na dzisiejsze czasy sumę 45.000.000.— zł.

W granicach realnych możliwości, przewidywane w r. b. pokrycie takim właśnie brukiem małego odcinka ulicy Piotrkowskiej, pomiędzy ulicą Nawrot i Główną, kosztować będzie 250.000.— zł., sumę w stosunku do całości budżetu drogowego bardzo poważną.

Wyraźną konsekwencją opisanego stanu rzeczy jest konieczność poszukiwania dla ulic o słabszym ruchu rozstrzygnięć ekonomiczniejszych, powiedziałbym nawet jak najtańszych, stąd wynika nieublagana konieczność eksperymentowania co zresztą czynią wszystkie miasta w Polsce, doznając przy tem niekiedy częściowych niepowodzeń, gdyż zagadnienie nawierzchni niezawodnej i jednocześnie taniej nie jest niestety dotychczas rozwiązane.

Jako przykład takich niepowodzeń przytoczę: 1) Próbę Zarządu m. Warszawy z przed lat kilku ułożenie bruku z asfaltobetonu na ulicy Brackiej; kilkakrotnie robiły się tam prawie nieprzerwane wyrwy i wyboje; w rezultacie ten rodzaj nawierzchni został tam zupełnie zmieniony; 2) Takim samym niepowodzeniem skończyła się w Warszawie próba zastosowania na odcinku ulicy Wspólnej pomiędzy ulicami Marszałkową i Poznańską tak zw. nawierzchni stalobetonowej. Jezdnia ta wobec zupełnego zniszczenia została wkrótce doszczętnie przebudowana.

Powracając na grunt łódzki, nadmienić muszę, że na przeszkodzie w zaopatrywaniu ulic śródmieścia w nawierzchnie gładkie, stoją nie tylko względy natury finansowej. Jest jeszcze jedna poważna przeszkoda, która, pomimo wielokrotnych wyjaśnień Zarządu Miejskiego w miejscowej prasie, ciągle jest jeszcze niedoceniana i niedostatecznie pojęta przez szerokie koła opinii publicznej. Okoliczność ta zmusza mnie do zatrzymania się na tej kwestji, celem jej dokładnego oświetlenia.

Taką przeszkodą jest fakt, iż Łódź — swój etap rozwojowy — zaopatrzenia w kanalizację i wodociągi, po znacznej zwłóce, wywołanej okolicznościami historycznymi, — przeżywa dopiero obecnie.

Należy wziąć pod uwagę i zapamiętać, że ziemia w wykopach kanalizacyjnych zapada się i osiada w przeciągu 2—3 lat. Dopóki proces ten nie jest całkowicie ukończony, a ziemia w przekopie ostatecznie ustabilizowana — kładzenie na danej ulicy podłoża i ulepszonego

bruku będzie rzeczą najzupełniej niecelową, gdyż przy osiadaniu ziemi, pod podłożem wytworzy się próżnia i bruk musi się zapaść, zaś remont takiego bruku jest zbyt kosztowny, aby można było kilkakrotną reperację ryzykować.

Sprawa komplikuje się jeszcze i tem, że, po powstaniu na danej ulicy głównego kanału, tak zw. przyłączenia domowe nie następują jednocześnie, lecz są dokonywane kolejno w ciągu kilku lat. W rzeczywistości przeto do układania ulepszonych nawierzchni można przystąpić tylko na takich ulicach bądź ich odcinkach, gdzie, jak główne kanały, tak i wszystkie przyłączenia domowe są już od 2-ech conajmniej lat dokonane.

Po skonstatowaniu tych różnych przeszkód, stwierdzam, iż w granicach opisanych możliwości dziedzina europeizowania śródmieścia nie jest zaniedbywaną i gospodarka drogowa czyni w tej dziedzinie możliwe wysiłki, dzięki którym zostały zaopatrzone w ciągu ostatnich 2-ech lat w gładkie i tanie nawierzchnie: a) place przy dworcu Fabrycznym i Kaliskim, b) dwa odcinki ulicy 6-go Sierpnia i c) ulica Traugutta. Ta ostatnia, pomimo zaopatrzenia jej w ten sam rodzaj nawierzchni, który na placu przy dworcu Kaliskim i ulicy 6-go Sierpnia służy zupełnie zadawalająco, doznała przedwczesnych uszkodzeń, spowodowanych przejazdem po niej zaraz po otwarciu, wbrew zakazom i ostrzeżeniom, ciężko ładownych wozów. Jednak będzie ona w sposób stosowany zagranicą, wyremontowana i doprowadzona do stanu poprawności.

Dla orientacji nadmieniam, iż koszt 1 m.² bruku z kostki mozaikowej, zastosowanej na ulicy Traugutta, jest 4-krotnie niższy od kosztu bruku z kostki granitowej.

W roku bieżącym nową szatę otrzyma Al. Kościuszki od ulicy Legionów do ulicy Andrzeja.

Nim skończę rozpatrywanie kwestji bruków nie mogę oprzeć się chęci rozwiania pewnej śmiesznej legendy, która błąka się jednak wśród publiczności, bałamucąc opinię publiczną: śpieszę przeto zapewnić, że niema na świecie miejsca, gdzieby bruk z tak zw. kocich łbów kładziono na podłożu betonowym; byłoby to w wysokim stopniu nieodpowiednie i niecelowe.

Sprawa polepszenia stanu chodników nie jest zapoznawana przez gospodarke drogową.

Dotąd własna betoniarnia Zarządu Miejskiego produkowała rocznie 100.000 płyt chodnikowych, co pozwalało przykryć nanowo poważną ilość 25.000 m.² chodników. W roku bieżącym produkcja ta zostanie podniesiona do 160.000 sztuk płyt, co już pozwoli doprowadzić do ostatecznego ładu 40.000 m.² chodników.

Nadmieniam, że stare płyty, zdejmowane przy wymianie na nowe, zużyte będą na ułożenie chodników na peryferjach, gdzie dotychczas chodników zupełnie nie było.

Na zakończenie, nie mogąc z przyczyn w dobie ogólnego obiednienia łatwo zrozumiałych — olśnić obietnicami zbyt efektownych perspektyw, pragnę tylko jak najsolenniejsz zapewnić, iż Zarząd Miejski przyjmuje gorąco do serca tę niezmiernie ważną dziedzinę swej gospodarki i nie szczędzi rzetelnych wysiłków, aby prace w niej uczynić możliwie skutecznymi, zaś samą sprawę postawić na poziomie możliwie najwyższym.

PRZEGLĄD USTAWODAWSTWA, ROZPORZĄDZEŃ I WYJAŚNIEŃ WŁADZ

STATUT ZWIĄZKU REWIZYJNEGO SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

W Nr. 34 „Dz. U. Rz. P.” pod poz. 244 ukazało się rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24 kwietnia 1935 r., wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Rolnictwa i Reform Rolnych, Przemysłu i Handlu, Komunikacji oraz Opieki Społecznej w sprawie statutu Związku Rewizyjnego Samorządu Terytorjalnego.

O ULGOWEJ SPŁACIE ZALEGŁOŚCI W SAMOISTNYCH DANINACH KOMUNALNYCH

W Nr. 36 „Dz. U. Rz. P.” pod poz. 259 ukazało się rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 8 maja 1935 roku, wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu w sprawie ulgowej spłaty zaległości w samoistnych daninach komunalnych.

Rozporządzenie to dotyczy podatku inwestycyjnego, podatku od placów budowlanych, zasadniczego podatku wojskowego, pobieranego na rzecz gmin, oraz opłat zastępujących świadczenia drogowe w naturze.

STAŁA KOMISJA DORADCZA DO SPRAW OCHRONY PRZED POŻARAMI i INNEMI KLĘSKAMI

W Nr. 37 „Dz. U. Rz. P.” pod poz. 262 ukazało się rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 maja 1935 roku, wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych, Skarbu, Komunikacji, oraz Przemysłu i Handlu o składzie i regulaminie Stałej Komisji Doradczej do spraw ochrony przed pożarami i innymi klęskami.

Komisja ta składa się z 17 członków, a przewodniczy jej Minister Spraw Wewnętrznych.

W skład Komisji wchodzi delegaci Ministerstw, przedstawiciele straży pożarnych, fachowcy w dziedzinie strażactwa, oraz po jednym przedstawicielu samorządu gminnego, miejskiego i powiatowego, powołanym przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

USTALENIE KWOTY IMIENNEJ 3% PREMJOWEJ POŻYCZKI INWESTYCYJNEJ

W Nr. 39 „Dz. U. Rz. P.” pod poz. 273 ukazało się rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 29 maja 1955 roku o ustaleniu kwoty imiennej 3% Premjowej Pożyczki Inwestycyjnej oraz ilości i wysokości emisji tej pożyczki.

Kwota imienna 3% Premjowej Pożyczki Inwestycyjnej ustalona jest w wysokości 230.000.000 złotych w zlocie. Pożyczka składa się z dwóch emisji w kwotach imiennych po 115.000.000 złotych w zlocie każda emisja.

PROTOKUŁ

13 (I SESJI) POSIEDZENIA RADY MIEJSKIEJ w ŁODZI.

Łódź, dnia 3 kwietnia 1935 roku.

Komplet radnych 72.

Obecnych radnych 65.

I. Członkowie Rady Miejskiej:

a) obecni: 1. Adamiec Franciszek, 2. Baranowski Eugenjusz, 3. Belka Antoni, 4. Borucki Bronisław, 5. Bugaj Stanisław, 6. Ciechański Stanisław, 7. Czernik Antoni, 8. Czyżewski Stanisław, 9. Dembiński Józef, 10. Dobranicki Stanisław, 11. Gałazka Jan, 12. Goliński Stanisław, 13. Gonera Stanisław, 14. Grzegorzak Leon, 15. Holenderski Lew, 16. Kahlert Oskar, 17. Kapczyński Wacław, 18. Kolejwa Leon, 19. Kowalski Bronisław, 20. Kowalski Kazimierz, 21. Kożuchowski Wincenty, 22. Krajewski Karol, 23. Królikowski Walenty, 24. Kruczkowski Bronisław, 25. Kwiatkowski Józef, 26. Liberman Fiszel, 27. Librach Jakób, 28. Łuba Kazimierz, 29. Marczyńska Kazimiera, 30. Margulies Józef, 31. Miller Juljan, 32. Milman Szmul, 33. Miłoch Franciszek, 34. Minberg Lejb Jakób, 35. Mucha Stanisław, 36. Nawrocki Józef, 37. Nutkiewicz Szlama, 38. Ostrowski Ignacy, 39. Pawlak Michał, 40. Pawlicki Jan, 41. Peterman Stanisław, 42. Piotrowski Edmund, 43. Plac Zygmunt, 44. Podgórska Marja, 45. Podgórski Zygmunt, 46. Potapczuk Marjan, 47. Rajchman Szymon Majer, 48. Rakowski Michał, 49. Rostkowski Czesław, 50. Russ Benjamin, 51. Siedlanowski Roman, 52. Skierniewski Franciszek, 53. Solczyński Edmund, 54. Sośnicki Walenty, 55. Stolarek Aleksander, 56. Sznajder Adam, 57. Sztajnsznajder Abram Chuna, 58. Sz wajdler Jan, 59. Trawkowski Józef, 60. Urbach Janusz Konrad, 61. Wajcman Józef, 62. Walczak Adam, 63. Wolczyński Józef, 64. Zajączkiewicz Józef Zenobjusz, 65. Zerbe Emil.

b) spóźnieni: 1. Dobranicki Stanisław, 2. Liberman Fiszel, 3. Librach Jakób, 4. Margulies Józef, 5. Minberg Lejb Jakób, 6. Rajchman Szymon Majer, 7. Russ Benjamin, 8. Sztajnsznajder Abram Chuna, 9. Wajcman Józef.

c) nieobecni usprawiedliwieni: 1. Piątkowski Hipolit Ludwik, 2. Najder Stanisław, 3. Joel Eljasz.

d) nieobecni nieusprawiedliwieni: 1. Bialer Izaak Majer. 2. Fein Marek. 3. Krausz Juljusz. 4. Zajde Majer.

II. Urzędnicy miejscy:

Obecni: M. Kalinowski, L. Chwalbiński, St. Sztromajer, J. Zalewski, Wl. Jaworski, T. Wisławski, inż. J. Brzozowski, inż. J. Stulkowski, dr. E. Świecki, inż. St. Gundlach, Wl. Graliński, St. Rogowicz, J. Stępowski, H. Illinicz, W. Kleck, J. Waltratus, St. Kempner, H. Konopka.

Przewodniczący: Komisarz Rządowy inż. Wacław Wojewódzki.

Sekretarz: Jan Barczewski, kierownik Oddziału Ogólnego Wydziału Prezydjalnego.

Porządek obrad.

Sprawa budżetu Zarządu Miejskiego w Łodzi na rok administracyjny 1935/36.

I. Zagajenie.

Posiedzenie otwiera o godz. 21 min. 30 Komisarz Rządowy inż. Wacław Wojewódzki oświadczając, iż jest ono prawomocne. Na 72 radnych obecnych jest 56, nieobecnych 16. W trakcie posiedzenia przybywa 9 radnych, wymienionych powyżej w rubryce „spóźnieni“.

Radni: Joel Eljasz, Najder Stanisław i Piątkowski Hipolit Ludwik nieobecność swą usprawiedliwili.

Przewodniczący, wyrażając ubolewanie z powodu zajść, jakie miały miejsce na 12 (I sesji) posiedzeniu Rady Miejskiej, odbytem w dniu 2 kwietnia 1935 roku, oświadcza, że sprawa tych zajść była rozpatrywana na odbytej w dniu dzisiejszym konferencji przewodniczących poszczególnych ugrupowań radzieckich. Ostateczne załatwienie tej sprawy nastąpi na jednym z najbliższych posiedzeń Rady Miejskiej.

Radni E. Joel i W. Kapczyński zostają przywołani do porządku z zapisaniem do protokołu. Wszyscy radni proszeni są o zachowanie powagi w Radzie Miejskiej i niezakłócanie spokoju na sali obrad.

Fracja Radnych Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem składa, z prośbą o wniesienie do protokołu, oświadczenie treści następującej:

„W związku z incydem, jaki zaszedł między radnym Trawkowskim a radnym Kahlertem, Fracja Radziecka B. B. W. R. po zbadaniu sprawy, ustala co następuje:

Pan radny Trawkowski, jako Prezes Zrzeszenia Kupców Detalistów Chrześcijan w Łodzi, zwrócił się do pana radnego Kahlerta, jako kandydata na członka tegoż Zrzeszenia z uwagą, że postępowanie jego na terenie Rady Miejskiej koliduje z etyką, o żadnych sankcjach w postaci zwiększenia podatków p. radny Trawkowski nie mówił i mówić nie mógł. Tak samo p. radny Trawkowski nie mógł przemawiać w imieniu frakcji radzieckiej B. B. W. R., ponieważ nie miał takiego mandatu ani z ramienia władz B. B. W. R., ani frakcji.

Wobec powyższego Frakcja radziecka B. B. W. R. piętnuje tego rodzaju wystąpienia. W imieniu zaś p. radnego Trawkowskiego zawiadamia Wysoką Radę, iż kieruje on sprawę przeciw p. Kahlertowi na drogę sądową.

II. W sprawie budżetu Zarządu Miejskiego w Łodzi na rok administracyjny 1955/56:

Wydatki.

1. W sprawie Działu IX — Opieka Społeczna —

Po wyjaśnieniach T. Wisławskiego, naczelnika Wydziału Opieki Społecznej, przystąpiono do głosowania.

Rozdział A — Opieka nad dziećmi, młodzieżą i macierzyństwem — przyjęto w kwocie zł. 1.565.620.—.

§ 70 — Dopłata do utrzymania zakładów opiekuńczych — przyjęto w kwocie zł. 599.675.— wobec podwyższenia pozycji *a* — I Dom Wychowawczy — do zł. 87.115.—, pozycji *b* — II Dom Wychowawczy — do zł. 78.792.—, pozycji *c* — III Dom Wychowawczy — do zł. 85.741.—, pozycji *d* — IV Dom Wychowawczy — do zł. 34.640.—, pozycji *e* — V Dom Wychowawczy — do zł. 115.385.—.

§ 71 — Koszty utrzymania dzieci w innych zakładach miejscowych i zamiejscowych — przyjęto w kwocie zł. 215.226.—.

§ 72 — Opieka nad dziećmi, oddanymi do zastępczych rodzin — przyjęto w kwocie zł. 454.118.—, wobec podwyższenia pozycji *b* — dodatek komunalny — do zł. 1.089.—.

§ 73 — Dokarmianie dzieci — przyjęto w kwocie zł. 75.980.—.

Wniosek r. Holenderskiego w sprawie podwyższenia kredytu na dokarmianie dzieci, uczęszczających do szkół powszechnych, do zł. 96.000.—, dzieci, uczęszczających do ochron społecznych — do zł. 12.000.— i dzieci, uczęszczających do przed-

szkoli miejskich — do zł. 20.400.— oraz w sprawie podwyższenia kredytu na mleko dla niemowląt do zł. 8.760.— — upadł.

§ 74 — Odzież dla najbiedniejszych dzieci — przyjęto w kwocie zł. 15.375.—.

Wniosek r. L. Holenderskiego w sprawie podwyższenia kredytu na ten cel o 100% — upadł.

§ 75 — Zapomogi dla matek obarczonych dziećmi — przyjęto w kwocie zł. 317.520.—.

Wniosek r. L. Holenderskiego w sprawie podwyższenia kredytu na ten cel o zł. 50.000.— — upadł.

§ 76 — Kolonje lecznicze i półkolonje letnie dla dzieci — przyjęto w kwocie zł. 46.228.—.

§ 77 — Subsydja — przyjęto w kwocie zł. 43.500.—.

Wnioski:

1. rr. I. M. Bialera, L. Holenderskiego i J. Wajemana w sprawie przywrócenia subwencji dla Towarzystwa Ochrony Zdrowia Ludności Żydowskiej w kwocie zł. 4.400.—.

2. Frakcji Radnych Jedności Socjalistycznej: P. P. S., Bund i N. S. P. P. w sprawie przyznania Towarzystwu Ochrony Zdrowia Ludności Żydowskiej subwencji w kwocie zł. 10.000.—.

3. r. J. Wajemana w sprawie przyznania subwencji Towarzystwu „Nosen-Lechem“ w kwocie zł. 1.000.—, Łódzkiemu Żydowskiemu Towarzystwu Dobroczynności — w kwocie zł. 1.000.— i Domowi Starców Żydów — w kwocie zł. 1.000.—.

4. r. J. Wajemana w sprawie przyznania subwencji: Domowi Sierot Zgierska Nr. 40, w kwocie zł. 2.000.—, Domowi Sierot „Przytulisko“ w kwocie zł. 1.000.—, Internatowi dla dzieci żydowskich w Helenówku w kwocie zł. 3.000.—, Domowi Sierot, Północna Nr. 38, w kwocie zł. 2.500.— i Domowi „Niedola Dziecięca“ — w kwocie zł. 1.500.—.

5. r. L. J. Minberga w sprawie przyznania subwencji Gminie Wyznaniowej Żydowskiej na cele pomocy dla najbiedniejszych — w kwocie zł. 3.000.—

upadły.

Rozdział B — Opieka nad dorosłymi — przyjęto w kwocie zł. 819.075.—.

§ 78 — Dopłata do utrzymania zakładów opiekuńczych — przyjęto w kwocie zł. 362.881.— wobec podwyższenia poz. a — Dom Starców i Kalek Chrześcijan do zł. 183.690.—, poz. b — Dom

dla chronicznie chorych do zł. 84.800.— i poz. c — Zbiornia dla starców do zł. 59.491.—.

§ 79 — Koszty utrzymania starców w zakładach społecznych — przyjęto w kwocie zł. 63.148.—.

§ 80 — Dom Noclegowy dla Mężczyzn — przyjęto w kwocie zł. 13.887.— wobec podwyższenia pozycji b — dodatek komunalny — do zł. 362.—.

§ 81 — Dom Noclegowy dla Kobiet — przyjęto w kwocie zł. 13.971.— wobec podwyższenia poz. b — dodatek komunalny — do zł. 315.—.

§ 82 — Zapomogi dla starców i osób niezdolnych do pracy — przyjęto w kwocie zł. 234.360.—.

Wnioski rr. Milmana Sz. i Holenderskiego L. w sprawie podwyższenie kredytu na ten cel do zł. 350.000.— względnie do zł. 274.360.— — upadły.

§ 83 — Doraźna pomoc dla biednych — przyjęto w kwocie zł. 75.320.— wobec podwyższenia — na wniosek Frakcji Radnych Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem — pozycji c — lekarstwa, materiały opatrunkowe i środki optyczno-ortopedyczne dla ubogich — do zł. 24.000.—.

Wnioski:

1. r. L. Holenderskiego w sprawie podwyższenia kredytu na lekarstwa, materiały opatrunkowe i środki optyczno-ortopedyczne dla ubogich do zł. 31.500.—.

2. radnych L. Holenderskiego i Br. Kruczkowskiego w sprawie podwyższenia kredytu na pomoc lekarską dla osób, nie mających prawa korzystania ze świadczeń Kasy Chorych, do zł. 48.000.— względnie do zł. 50.000.—

upadły.

§ 84 — Oddział Porad Prawnych — przyjęto w kwocie zł. 34.508.— wobec podwyższenia pozycji b — dodatek komunalny — do zł. 1.518.—.

Wniosek r. Milmana w sprawie podwyższenia kredytu na obronę w sądach do zł. 8.000.— — upadł.

§ 85 — Subsydja — przyjęto w kwocie zł. 21.000.—.

Wnioski:

1. Frakcji Radnych Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem w sprawie przywrócenia subwencji dla Stowarzyszenia b. Więźniów Politycznych d. Frakcji Rewolucyjnej w kwocie zł. 750.—.

2. Frakcji Radnych Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem i Frakcji Radnych Jedności Socjalistycznej: P. P. S., Bund i N. S. P. P. w sprawie przywrócenia subwencji dla Związku Dozorców Domowych i Służby Domowej w kwocie zł. 600.—,
3. radnych I. M. Bialera i J. Wajemana w sprawie przyznania Towarzystwu Ochrony Kobiet Żydowskich subwencji w kwocie zł. 500.— względnie zł. 1.000.—,
4. Frakcji Radnych Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem w sprawie przywrócenia subwencji dla Towarzystwa „Opieka“ w kwocie zł. 3.000.—,
5. Frakcji Radnych Polskiego Stronnictwa Chrześcijańskiej Demokracji w sprawie przyznania subwencji dla Związku Chrześcijańskiego Dozorców Domowych w kwocie zł. 1.000.— i dla Związku Chrześcijańskiego Inwalidów Pracy w kwocie zł. 800.—

upadły.

Rozdział C — Pośrednictwo pracy i pomoc dla bezrobotnych — przyjęto w kwocie zł. 82.891.—

§ 86 — Walka z bezrobociem — przyjęto w kwocie zł. 82.891.— wobec podwyższenia pozycji *b* — pomoc dla najuboższej ludności — do zł. 79.891.—

Wnioski:

1. radnych Sz. Milmana i L. Holenderskiego w sprawie podwyższenia kredytu na pomoc dla najuboższej ludności miasta — do zł. 104.020.— względnie do zł. 120.000.—,
2. r. Milmana Sz. w sprawie wniesienia kredytu na pomoc zimową dla bezrobotnych w kwocie zł. 500.000.—

upadły.

Cały Dział IX — Opieka Społeczna — przyjęto w związku z tem w kwocie zł. 2.467.586.—

2. W sprawie Działu X — Popieranie Rolnictwa — W debacie szczegółowej nikt głosu nie zabierał.

Rozdział A — Popieranie wytwórczości rolniczej —

Rozdział B — Służba weterynaryjna — przyjęto w kwocie złotych 145.753.—

§ 87 — Wydatki osobowe — przyjęto w kwocie zł. 156.011 wobec podwyższenia pozycji *f* — dodatek komunalny — do zł. 9.634.—

§ 88 — Wydatki Rzeczowe — przyjęto w kwocie zł. 7.742.—

Rozdział C — meljoracje —

Cały Dział X — Popieranie rolnictwa — przyjęto w związku z tem w kwocie zł. 145.755.—.

3. W sprawie Działu XI — Popieranie przemysłu i handlu —

W debacie szczegółowej w pierwszej kolejce mówców (czas trwania przemówienia maximum 10 minut) zabierali głos:

- a) r. L. Holenderski w imieniu Frakcji Radnych Poalej Sjon,
- b) r. St. Dobranicki w imieniu Frakcji Radnych Zjednoczonego Bloku Żydowskiego,
- c) r. W. Kapczyński w imieniu Frakcji Radnych Obozu Narodowego,
- d) r. J. K. Urbach w imieniu Frakcji Radnych Jedności Socjalistycznej: P. P. S., Bund i N. S. P. P.

W drugiej kolejce mówców (czas trwania przemówienia maximum 5 minut) zabierał głos:

Z ramienia Frakcji Radnych Zjednoczonego Bloku Żydowskiego — r. Sz. M. Rajchman.

Po zakończeniu debaty szczegółowej przystąpiono do głosowania.

Rozdział A — Szkolnictwo zawodowe — przyjęto w kwocie złotych 450.661.—.

§ 89 — Miejska Szkoła Handlowa — przyjęto w kwocie zł. 110.744.— wobec podwyższenia pozycji *d* — dodatek komunalny — do zł. 7.018.—.

§ 90 — Publiczne Szkoły Zawodowo-Dokształcające — przyjęto w kwocie zł. 512.917.— wobec podwyższenia pozycji *b* — dodatek komunalny — do zł. 25.168.—.

§ 91 — Subsydja — przyjęto w kwocie zł. 27.000.—.

Wnioski:

1. Frakcji Radnych Polskiego Stronnictwa Chrześcijańskiej Demokracji w sprawie podwyższenia subwencji dla Szkoły Rzemiosł Ojców Salezjanów do zł. 55.000.—,
2. r. St. Dobranickiego w sprawie przywrócenia subwencji dla Towarzystwa „Talmud Torá“ im. rabina Majzla w kwocie zł. 750.— i dla Towarzystwa Szerzenia Oświaty i Wiedzy Technicznej wśród Żydów w kwocie zł. 2.900.—,
3. rr. St. Dobranickiego, L. Holenderskiego i Sz. Milmana w sprawie przyznania subwencji dla kursów rzemieślniczych „Ort“ w kwocie zł. 1.000.—, zł. 2.000.— względnie zł. 5.000.—,

4. Frakcji Radnych Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem w sprawie przyznania subwencji dla Organizacji Młodzieży Pracującej w kwocie zł. 1.000.—

upadły.

- § 92 — Rozdział B — Nadzór nad korporacjami rzemieślniczymi zł. 480.—.

Cały Dział XI — Popieranie przemysłu i handlu—przyjęto w związku z tem w kwocie zł. 451.141.—.

O godz. 23 min. 30 Przewodniczący zarządza przerwę, wznawiając obrady o godz. 23 min. 50.

4. W sprawie Działu XII — Bezpieczeństwo Publiczne —

W debacie szczegółowej zabierali głos:

- a) r. Sz. Milman w imieniu Frakcji Radnych Jedności Socjalistycznej: P. P. S., Bund i N. S. P. P.,
b) r. J. Woleczyński w imieniu Frakcji Radnych Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem.

Po zakończeniu debaty szczegółowej przystąpiono do głosowania.

- § 93 — Policja budowlana (Ins. bud.) — przyjęto w kwocie złotych 154.755.— wobec podwyższenia pozycji *b* — dodatek komunalny — do zł. 9.588.—.
- § 94 — Telefony dla Policji Państwowej — przyjęto w kwocie złotych 4.828.—.
- § 95 — Urząd Przemysłowy — przyjęto w kwocie zł. 83.967.— wobec podwyższenia pozycji *b* — dodatek komunalny — do zł. 5.062.
- § 96 — Oświetlenie ulic i placów — przyjęto w kwocie zł. 785.421.—.
- § 97 — Subsydjum dla Łódzkiej Straży Ogniowej Ochotniczej — przyjęto w kwocie zł. 250.000.—.

Wniosek Frakcji Radnych Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem w sprawie podwyższenia subwencji dla Łódzkiej Straży Ogniowej Ochotniczej do zł. 280.000.— — upadł (27 głosów za i 55 głosów przeciw, przy reszcie wstrzymujących się od głosowania).

Wniosku r. Sz. Milmana w sprawie liberalniejszego stosowania przez Urząd Przemysłowy I Instancji prawa przemysłowego względem rzemieślników (mistrzów, czeladników i terminatorów), Przewodniczący pod obrady nie poddał jako wykraczającego poza kompetencje Rady Miejskiej.

Cały Dział XII — Bezpieczeństwo Publiczne — przyjęto w związku z tem w kwocie zł. 1.258.971.—.

5. W sprawie Działu XIII — Różne —

W debacie szczegółowej w pierwszej kolejce mówców (czas trwania przemówienia maximum 10 minut) zabierali głos:

a) r. Fr. Zajączkiewicz w imieniu Frakcji Radnych Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem.

b) r. A. Waleczak w imieniu Frakcji Radnych Jedności Socjalistycznej, P. P. S., Bund i N. S. P. P.,

c) r. Br. Kowalski w imieniu Frakcji Radnych Obozu Narodowego. W drugiej kolejce mówców (czas trwania przemówienia maximum 5 minut) zabierali głos:

a) z ramienia Frakcji Radnych Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem — r. Z. Plac.

b) z ramienia Frakcji Radnych Obozu Narodowego — r. A. Belka.

Po zakończeniu debaty szczegółowej przystąpiono do głosowania.

§ 98 — Składki i inne świadczenia — przyjęto w kwocie zł. 255.662.—.

Wniosek Przewodniczącego o podwyższenie kredytu na utrzymanie Rady Wojewódzkiej do zł. 9.100.— — upadł.

§ 99 — Subsydja — przyjęto w kwocie zł. 56.500.—.

Wnioski:

1. Frakcji Radnych Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem i Polskiego Stronnictwa Chrześcijańskiej Demokracji w sprawie przyznania subwencji dla Koła Młodzieży Spółdzielczej w kwocie zł. 500.— względnie zł. 500.— oraz dla Stowarzyszenia Kilińczyków i Enzeterowców w kwocie zł. 500.— względnie zł. 1.000.—.

2. Frakcji Radnych Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem w sprawie przywrócenia subwencji dla Komitetu Budowy Domu im. Marszałka Piłsudskiego w kwocie złotych 50.000.— i dla Związków b. Wojskowych, zrzeszonych w Federacji Grodzkiej Polskich Związków Obrońców Ojczyzny w kwocie zł. 15.000.—.

3. r. M. Zajdego w sprawie wniesienia kredytu na propagandę turystyki i krajoznawstwa w Łodzi w kwocie zł. 2.000.—

upadły.

§ 100 — Zwroty — przyjęto w kwocie zł. 278.602.—.

§ 101 — Na obronę powietrzną i przeciwgazową Państwa — przyjęto w kwocie zł. 45.000.—.

§ 102 — Nieprzewidziane wydatki — przyjęto w kwocie zł. 500.000.—.
Cały Dział XIII — Różne — przyjęto w związku z tem w kwocie zł. 895.764.—.

Wydatki zwyczajne Zarządu Miejskiego w Łodzi na rok administracyjny 1935/36 przyjęto w związku z tem w kwocie zł. 21.447.854.—.

III. Wolne wnioski.

Przyjęto do wiadomości:

1. a) zapytanie r. K. Kowalskiego dlaczego pracownicy Zarządu Miejskiego w Łodzi nie otrzymali w dniu 1 kwietnia 1955 roku 10% dodatku komunalnego do uposażenia służbowego, pomimo uchwalenia go przez Radę Miejską;
b) odpowiedź Przewodniczącego, iż 10% dodatek komunalny do uposażenia służbowego w myśl obowiązujących przepisów będzie mógł być wypłacony pracownikom Zarządu Miejskiego w Łodzi dopiero po zatwierdzeniu przez Urząd Wojewódzki Łódzki przesłanej mu już do decyzji uchwały Rady Miejskiej Nr. 51 z dnia 26 marca 1955 roku.
2. Oświadczenie Frakcji Radnych Zjednoczonego Bloku Żydowskiego treści następującej:
„Wobec tego, że związani jesteśmy uchwałą przewodniczących frakcyj w sprawie nieskładania deklaracji na dzisiejszym posiedzeniu, oświadczamy, że sprawę posiedzenia z dnia 2 kwietnia 1955 roku nie uważamy za załatwioną i zastrzegamy sobie prawo zajęcia w tej sprawie odpowiedniego stanowiska“.
3. Zawiadomienie Przewodniczącego, iż wniosek nagły Frakcji Radnych Jedności Socjalistycznej: P. P. S., Bund i N. S. P. P. w sprawie likwidacji strajku piekarzy, zgłoszony na 9 (I sesji) posiedzeniu Rady Miejskiej, odbytem w dniu 26 marca 1955 roku, jest nieaktualny

Wobec spóźnionej pory Przewodniczący o godz. 1 min. 5 posiedzenie zamyka.

Sekretarz

(-) *Jan Barczewski*

Kierownik Oddziału Ogólnego
Wydziału Prezydyjnego

Przewodniczący

Komisarz Rządowy m. Łodzi

(-) *W. Wojewódzki*

(Inż. WACŁAW WOJEWÓDZKI)

PROTOKUŁ

14 (I-EJ SESJI) POSIEDZENIA RADY MIEJSKIEJ w ŁODZI.

Łódź, dnia 4 kwietnia 1955 roku.

Komplet radnych 72.

Obecnych radnych 66.

I. Członkowie Rady Miejskiej:

a) obecni: 1. Adamiec Franciszek, 2. Baranowski Eugenjusz, 3. Belka Antoni, 4. Borucki Bronisław, 5. Bugaj Stanisław, 6. Ciechański Stanisław, 7. Czernik Antoni, 8. Czyżewski Stanisław, 9. Dembiński Józef, 10. Dobranicki Stanisław, 11. Gałązka Jan, 12. Goliński Stanisław, 13. Gonera Stanisław, 14. Grzegorzak Leon, 15. Holenderski Lew, 16. Kahlert Oskar, 17. Kapczyński Wacław, 18. Kolejwa Leon, 19. Kowalski Bronisław, 20. Kowalski Kazimierz, 21. Kozuchowski Wincenty, 22. Krajewski Karol, 23. Królikowski Walenty, 24. Kruczkowski Bronisław, 25. Kwiatkowski Józef, 26. Liberman Fiszel, 27. Librach Jakób, 28. Łuba Kazimierz, 29. Marczyńska Kazimiera, 30. Margulies Józef, 31. Miller Juljan, 32. Milman Szmul, 33. Miłoch Franciszek, 34. Minberg Lejb Jakób, 35. Mucha Stanisław, 36. Nawrocki Józef, 37. Nutkiewicz Szlama, 38. Ostrowski Ignacy, 39. Pawlak Michał, 40. Pawlicki Jan, 41. Peterman Stanisław, 42. Piotrowski Edmund, 43. Plac Zygmunt, 44. Podgórska Marja, 45. Podgórski Zygmunt, 46. Potapczuk Marjan, 47. Rajchman Szymon Majer, 48. Rakowski Michał, 49. Rostkowski Czesław, 50. Russ Benjamin, 51. Siedlanowski Roman, 52. Skierniewski Franciszek, 53. Solczyński Edmund, 54. Sośnicki Walenty, 55. Stolarek Aleksander, 56. Sznajder Adam, 57. Sztajnsznajder Abram Chuna, 58. Sz wajdler Jan, 59. Trawkowski Józef, 60. Urbach Janusz Konrad, 61. Wajcman Józef, 62. Walczak Adam, 63. Wolczyński Józef, 64. Zajączkiewicz Józef Zenobjusz, 65. Zajde Majer, 66. Zerbe Emil.

b) spóźnieni: 1. Gałązka Jan, 2. Kapczyński Wacław, 3. Marczyńska Kazimiera, 4. Minberg Lejb Jakób, 5. Rajchman Szymon Majer, 6. Sztajnsznajder Abram Chuna, 7. Wajcman Józef.

c) nieobecni usprawiedliwieni: 1. Joel Eljasz, 2. Najder Stanisław, 3. Piątkowski Hipolit Ludwik.

d) nieobecni nieusprawiedliwieni: 1. Bialer Izaak Majer, 2. Fein Marek, 3. Krausz Juljusz.

II. Urzędnicy miejscy:

Obecni: M. Kalinowski, J. Zalewski, L. Chwalbiński, Wł. Jaworski, inż. J. Stulkowski, H. Konopka, inż. J. Rybołowicz, W. Kleck, inż. J. Brzozowski, T. Wisławski, inż. St. Gundlach, St. Kempner, J. Waltratus, J. Stępowski, H. Illinicz i dr. E. Mittelstaedt.

Przewodniczący: Komisarz Rządowy inż. Wacław Wojewódzki.

Sekretarz: Jan Barczewski, kierownik Oddziału Ogólnego Wydziału Prezydjalnego.

Porządek obrad.

Obrady nad budżetem Zarządu Miejskiego w Łodzi na rok administracyjny 1955/56.

I. Zagajenie.

Posiedzenie otwiera o godz. 20 min. 30 Komisarz Rządowy inż. Wacław Wojewódzki, oświadczając, iż jest ono prawomocne. Na 72 radnych obecnych jest 59, nieobecnych 13. W trakcie posiedzenia przybywa 7 radnych, wymienionych powyżej w rubryce „spóźnieni“.

Radni: Joel Eljasz, Najder Stanisław i Piątkowski Hipolit Ludwik nieobecność swą usprawiedliwili.

Przyjęto do wiadomości:

Zawiadomienie Przewodniczącego, iż na miejsce r. J. Wolczyńskiego na mające się odbyć w Warszawie w dniach 6 i 7 kwietnia 1955 roku Ogólne Zebranie członków Związku Miast Polskich (Zjazd Miast) wyjeżdża z ramienia Rady Miejskiej w charakterze delegata radny Br. Borucki.

II. W sprawie budżetu Zarządu Miejskiego w Łodzi na rok administracyjny 1955/56:

Dochody.

1. W sprawie Działu I — Majątek komunalny —
W debacie szczegółowej nikt głosu nie zabierał.
- § 1 — Dochód z budynków — przyjęto w kwocie zł. 122.896.—.
- § 2 — Eksploatacja placów, gruntów, lasów i stawów rybnych —
przyjęto w kwocie zł. 40.901.—.
- § 3 — Dochód z kapitałów własnych — przyjęto w kwocie zł.
10.000.—.

Cały Dział I — Majątek komunalny — przyjęto w związku z tem w kwocie zł. 173.797.—.

2. W sprawie Działu II — Przedsiębiorstwa komunalne —

W debacie szczegółowej nikt głosu nie zabierał.

§ 4 — Dochód z przedsiębiorstw własnych — przyjęto w kwocie zł. 150.000.—.

§ 5 — Dochód z przedsiębiorstw koncesjonowanych — przyjęto w kwocie zł. 2.571.287.—.

Cały Dział II — Przedsiębiorstwa komunalne — przyjęto w związku z tem w kwocie zł. 2.721.287.—.

3. W sprawie Działu III — Subwencje i dotacje —
W debacie szczegółowej nikt głosu nie zabierał.

§ 6 — Subwencje i dotacje — przyjęto w kwocie zł. 367.639.—.

Cały Dział III — Subwencje i dotacje — przyjęto w związku z tem w kwocie zł. 367.639.—.

4. W sprawie Działu IV — Zwroty —

W debacie szczegółowej nikt głosu nie zabierał.

§ 7 — Zwroty od pracowników — przyjęto w kwocie zł. 39.767.—.

§ 8 — Zwroty inne — przyjęto w kwocie zł. 2.507.004.—.

Cały Dział IV — Zwroty — przyjęto w związku z tem w kwocie zł. 2.546.771.—.

5. W sprawie Działu V — Oplaty administracyjne —

W debacie szczegółowej zabierali głos: radni J. K. Urbach i E. Zerbe.

Po wyjaśnieniach Przewodniczącego przystąpiono do głosowania.

§ 9 — Oplaty administracyjne przyjęto w kwocie zł. 508.216.—.

Cały Dział V — Oplaty administracyjne — przyjęto w związku z tem w kwocie zł. 508.216.—.

6. W sprawie Działu VI — Oplaty za korzystanie z urzędzeń i zakładów dobra publicznego —

W debacie szczegółowej zabierali głos radni: J. K. Urbach i St. Gołński.

Po wyjaśnieniach Przewodniczącego oraz T. Wisławskiego, naczelnika Wydziału Opieki Społecznej, przystąpiono do głosowania.

§ 10 — Oplaty placowe — przyjęto w kwocie zł. 103.000.—.

§ 11 — Oplaty z Wydziału Zdrowotności Publicznej — przyjęto w kwocie zł. 152.290.—.

§ 12 — Oplaty dla Wydziału Oświaty i Kultury — przyjęto w kwocie zł. 56.000.—.

§ 13 — Opłaty dla Wydziału Opieki Społecznej — przyjęto w kwocie zł. 13.640.—.

§ 14 — Różne opłaty — przyjęto w kwocie zł. 91.201.—.

Wniosek r. J. K. Urbacha w sprawie obniżenia opłat za szczepienia przeciwdrurowe oraz za świadczenia przychodni przeciwgruźliczych upadł.

Cały Dział VI — Opłaty za korzystanie z urządzeń i zakładów dobra publicznego — przyjęto w związku z tem w kwocie zł. 416.131.—.

7. W sprawie Działu VII — Dopłaty —

§ 15 — Dopłaty, związane z utrzymaniem dróg —.—.

8. W sprawie Działu VIII — Udział w podatkach państwowych —

W debacie szczegółowej zabierał głos r. J. K. Urbach.

Po wyjaśnieniach Przewodniczącego przystąpiono do głosowania.

§ 16 — Udział w podatkach państwowych — przyjęto w kwocie zł. 3.750.000.—.

Wniosku r. J. K. Urbacha w sprawie niepobierania na rzecz miasta podatku od lokali od mieszkań 1- i 2-izbowych Przewodniczący nie poddał pod głosowanie, jako niemającego podstaw prawnych.

Cały Dział VIII — Udział w podatkach państwowych — przyjęto w związku z tem w kwocie zł. 3.750.000.—.

9. W sprawie Działu IX — Dodatki do podatków państwowych —

W debacie szczegółowej zabierał głos r. J. K. Urbach.

Po wyjaśnieniach Przewodniczącego przystąpiono do głosowania.

§ 17 — Dodatki do podatków państwowych — przyjęto w kwocie zł. 11.480.133.—.

Wniosek r. J. K. Urbacha w sprawie podwyższenia wpływu z podatku do państwowego podatku od nieruchomości do zł. 5.000.000.— upadł.

Cały Dział IX — Dodatki do podatków państwowych — przyjęto w związku z tem w kwocie zł. 11.480.133.—.

10. W sprawie Działu X — Podatki samoistne —

W debacie szczegółowej nikt głosu nie zabierał.

§ 18 — Podatki samoistne — przyjęto w kwocie zł. 1.450.000.—.

Cały Dział X — Podatki samoistne — przyjęto w związku z tem w kwocie zł. 1.450.000.—.

11. W sprawie Działu XI — Różne wpływy —

W debacie szczegółowej nikt głosu nie zabierał.

§ 19 — Nieprzewidziane — przyjęto w kwocie zł. 1.—.

§ 20. — Kary — przyjęto w kwocie zł. 5.—.

§ 21 — Inne — przyjęto w kwocie zł. 200.000.—.

Cały Dział XI — Różne wpływy — przyjęto w związku z tem w kwocie zł. 200.006.—.

Dochody zwyczajne Zarządu Miejskiego w Łodzi na rok administracyjny 1935/36 przyjęto w związku z tem w kwocie zł. 23.613.980.—.

III. W sprawie budżetu Zakładów i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego w Łodzi na rok administracyjny 1935/36:

Zgodnie z Regulaminem Obrad Rady Miejskiej nad budżetem Zarządu Miejskiego w Łodzi na rok administracyjny 1935/36 przystąpiono do drugiego szczegółowego czytania budżetu Zakładów i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego w Łodzi, uznając rozesłanie radnym egzemplarzy tego budżetu za pierwsze czytanie.

1. W sprawie budżetu Szpitali:

W debacie szczegółowej nikt głosu nie zabierał.

Wobec podwyższenia pracownikom miejskim wysokości dodatku komunalnego z 5% do 10% uposażenia służbowego oraz wobec podwyższenia kredytów na nadkontyngentowe rozmowy telefoniczne przyjęto:

Wpływy i wydatki.

a) Szpital Zapasowy	w kwocie zł. 118.590.—
b) „ Powszechny w Radogoszczu	„ „ 626.824.—
c) „ św. Józefa	„ „ 390.395.—
d) „ św. Aleksandra	„ „ 134.778.—
e) „ Marji Magdaleny	„ „ 100.650.—
f) Sanatorium dla lekko - gruźliczych w Chojnach	„ „ 140.578.—
g) Sanatorium dla dzieci piersiowo chorych w Łagiewnikach	„ „ 75.704.—
h) Prewentorium dla dzieci gruźliczych w Łagiewnikach	„ „ 21.884.—

Cały budżet Szpitali we wpływach i wydatkach przyjęto w kwocie zł. 1.609.203.—.

2. W sprawie budżetu Zakładów Opiekuńczych:

W debacie szczegółowej nikt głosu nie zabierał.

Wobec podwyższenia pracownikom miejskim wysokości dodatku komunalnego z 5% do 10% uposażenia służbowego przyjęto:

Wpływy i wydatki.

a) I Miejski Dom Wychowawczy dla Niemowląt	w kwocie zł. 153.528.—
b) II Miejski Dom Wychowawczy dla dzieci w wieku przedszkolnym 103.855.—
c) III Miejski Dom Wychowawczy dla dziewcząt w wieku szkolnym 91.654.—
d) IV Miejski Dom Wychowawczy Pogotowie Opiekuńcze dla dzieci 56.381.—
e) V Miejski Dom Wychowawczy im. Stefana Żeromskiego dla chłopców w wieku szkolnym 126.757.—
f) Dom Starców i Kalek Chrześcijan 196.977.—
g) Dom dla chronicznie chorych 91.076.—
h) Zbiornia dla Starców 39.592.—

Cały budżet Zakładów Opiekuńczych przyjęto w kwocie zł. 819.600.—.

5. W sprawie budżetu Przedsiębiorstw Komunalnych:

W debacie szczegółowej zabierali głos: przy Gazowni Miejskiej i Domkach Drewnianych — r. J. K. Urbach, przy Warsztatach Mechanicznych radni: A. Walczak, J. Trawkowski, K. Kowalski, St. Goliński, A. Stolarek, St. Peterman, J. Wolczyński i W. Kapczyński. Wyjaśnień udzielał Przewodniczący.

W wyniku głosowania postanowiono budżet Gazowni Miejskiej przyjąć

we wpływach zwyczajnych	zł. 2.565.600.—
.. .. nadzwyczajnych 113.000.—
ogółem wpływy	<u>zł. 2.676.600.—</u>
w wydatkach zwyczajnych	zł. 2.496.600.—
.. .. nadzwyczajnych 180.000.—
ogółem wydatki	<u>zł. 2.676.600.—</u>

Wobec podwyższenia pracownikom miejskim wysokości dodatku komunalnego do uposażenia służbowego z 5% do 10% postanowiono przyjąć:

Wpływy i wydatki.

1) Osiedle Miejskie im. Montwilli-Mireckiego	w kwocie zł. 698.264.—
--	------------------------

2) Domki Drewniane w Chojnach i No- wej Mani	w kwocie zł.	55.955.—
3) Zakład Hodowli Roślin	„ „	101.605.—
4) Apteka Szpitalna	„ „	181.735.—
5) Tabor Miejski	„ „	164.096.—
6) Miejski Dom Pracy	„ „	208.114.—
7) Majątek Łagiewniki	„ „	29.752.—
8) Majątek Rszew	„ „	97.607.—

Cały budżet Przedsiębiorstw Komunalnych (bez Kanalizacji i Wodociągów) przyjąć we wpływach zwyczajnych w kwocie zł. 4.098.706.—, nadzwyczajnych — zł. 115.000.—, w wydatkach zwyczajnych w kwocie zł. 4.051.706.—, nadzwyczajnych — zł. 180.000.—.

Wniosek Frakcji Radnych Jedności Socjalistycznej: P. P. S., Bund i N. S. P. P. w sprawie przywrócenia kredytu w kwocie zł. 550.555.— (we wpływach i wydatkach) na prowadzenie Warsztatów Mechanicznych upadł. (Za wnioskiem głosowało 29 radnych, przeciwko 36 radnych, 1 radny wstrzymał się od głosowania).

Wniosek Frakcji Radnych Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem w sprawie powołania przez Radę Miejską komisji, złożonej z 5 osób, dla zbadania rentowności Warsztatów Mechanicznych nie został w związku z tem przez Przewodniczącego poddany pod głosowanie.

W związku z tem budżet Zakładów i Przedsiębiorstw Miejskich przyjęto we wpływach zwyczajnych w kwocie zł. 6.527.509.—, nadzwyczajnych — zł. 115.000.—, w wydatkach zwyczajnych w kwocie zł. 6.460.509.—, w nadzwyczajnych — zł. 180.000.—.

Wnioski Frakcji Radnych Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem w sprawie

- a) prowadzenia kontroli nad zatrudnionymi na robotach miejskich robotnikami i zatrudniania prawdziwie potrzebujących, a nie posiadaczy gruntów, domów i gospodarstw oraz
- b) usprawnienia wypłaty zasiłków dla rodzin osób, powołanych na ćwiczenia wojskowe —

zdecydowano na wniosek Przewodniczącego potraktować jako dezeraty Rady Miejskiej pod adresem Zarządu Miejskiego.

Zgodnie z wnioskiem Komisarza Rządowego Nr. 1595 z dnia 14 lutego 1955 roku, postanowiono — po rozpatrzeniu 12 protestów, złożonych przez instytucje i osoby, które przeglądały wyłożony do publicznego przeglądu w czasie od dnia 28 stycznia do dnia 5 lutego 1955 roku włącznie preliminarz budżetowy Zarządu Miejskiego w Łodzi na rok administracyjny 1955/56 —

1. przejść do porządku dziennego nad protestami, zgłoszonymi przez:
 - a) Łódzkie Żydowskie Towarzystwo Ochrony Kobiet w sprawie wysokości subsydjum z funduszków miejskich,
 - b) Zarząd Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Łodzi w sprawie wysokości kredytu na chowanie zwłok ubogich zmarłych żydów,
 - c) Piotra Chari, Piotrkowska 37, w sprawie subwencji z funduszków miejskich dla Stowarzyszenia „Nosen Lechem“, teatru żydowskiego i Filharmonji Łódzkiej, w sprawie wysokości opłat za świadczenia Urzędu Przemysłowego I Instancji, w sprawie ilości łóżek miejskich w szpitalu im. małż. Poznańskich oraz w sprawie ufundowania nagrody miasta za najlepszy utwór literacki Żyda-Polaka,
 - d) Dyrekcji Szkoły Rzemiosł OO. Salezjanów w sprawie wysokości subwencji z funduszków miejskich,
 - e) Konstantego Patera, Lotnicza 26, w sprawie wypłaty emerytur byłym członkom Magistratu oraz w sprawie subwencjonowania Teatru Miejskiego w Łodzi,
 - f) Mieczysława Pinkusa, Aleje Kościuszki 1, oraz Stowarzyszenia Właścicieli Nieruchomości miasta Łodzi w sprawie wysokości miejskiego podatku od zbytku mieszkaniowego,
 - g) Wandę Paterową, Lotnicza 26, w sprawie subwencjonowania przez miasto Teatru Miejskiego, Wolnej Wszechnicy Polskiej i Łódzkiej Straży Ogniowej Ochotniczej, w sprawie emerytur dla byłych członków Magistratu, w sprawie wysokości kredytu na opalanie biur Wydziału Prezydjalnego oraz w sprawie prowadzenia przez miasto Poradni Świadomego Macierzyństwa,
 - h) Feliksa Brzozowskiego, Kilińskiego 5, w sprawie subwencjonowania przez miasto Teatru Miejskiego w Łodzi, Wolnej Wszechnicy Polskiej oraz Łódzkiej Straży Ogniowej Ochotniczej, w sprawie prowadzenia przez miasto Poradni Świadomego Macierzyństwa oraz Domu Pracy i w sprawie wydatków na lokomocje,
 - i) grono właścicieli nieruchomości miasta Łodzi w sprawie wysokości dodatku domunalnego do państwowego podatku od nieruchomości na rok 1935,
 - j) Zarząd Komisji Zarządzającej Łódzkiej Straży Ogniowej Ochotniczej w sprawie wysokości subwencji z funduszków miejskich,

- k) A. Romanowskiego, Pomorska 150, i F. Romanowskiego, Pomorska 155, w sprawie kredytów na wydatki osobowe i rzeczowe, na subwencje oraz na zwalczanie bezrobocia;
2. uwzględnić częściowo protest, zgłoszony przez Polskie Towarzystwo Historyczne — Oddział w Łodzi — przez podwyższenie już przy 2-gim czytaniu Działu I — Zarząd Ogólny — kredytu na honorarja i koszty podróży 3 fachowych członków zamiejscowych Komisji Archiwalnej — o zł. 200.— oraz wstawienie kredytu w kwocie zł. 2.000.— na wydawnictwa z zakresu historii Łodzi.

Na tem drugie czytanie Zamierzeń Skarbowych Zarządu Miejskiego w Łodzi na rok administracyjny 1955/56 zakończono, odkładając trzecie czytanie do następnego posiedzenia.

Wobec wyczerpania porządku obrad Przewodniczący o godz. 23-ej posiedzenie zamyka.

Sekretarz

(—) *Jan Barczewski*

Kierownik Oddziału Ogólnego
Wydziału Prezydjalnego

Przewodniczący

Komisarz Rządowy m. Łodzi

(—) *W. Wojewódzki*

(inż. WACŁAW WOJEWÓDZKI)

PROTOKUŁ

15 (I SESJI) POSIEDZENIA RADY MIEJSKIEJ w ŁODZI.

Łódź, dnia 11 kwietnia 1955 r.

Komplet radnych 72.

Obecnych radnych 55.

I. Członkowie Rady Miejskiej:

a) obecni: 1. Adamiec Franciszek, 2. Baranowski Eugenjusz, 3. Bełka Antoni, 4. Borucki Bronisław, 5. Bugaj Stanisław, 6. Ciechański Stanisław, 7. Czernik Antoni, 8. Czyżewski Stanisław, 9. Dembiński Józef, 10. Gałazka Jan, 11. Goliński Stanisław, 12. Gonera Stanisław, 13. Grzegorzak Leon, 14. Holenderski Lew, 15. Kahlert Oskar, 16. Kolejwa Leon, 17. Kowalski Bronisław, 18. Kowalski Kazimierz, 19. Kożuchowski Wincenty, 20. Krajewski Karol, 21. Królikowski Walenty, 22. Kruczkowski Bronisław, 23. Kwiatkowski Józef, 24. Łuba Kazimierz, 25. Miller Juljan, 26. Milman Szmul, 27. Mucha Stanisław, 28. Najder Stanisław, 29. Nawrocki Józef, 30. Nutkiewicz Szlama, 31. Ostrowski Ignacy, 32. Pawlak Michał, 33. Pawlicki Jan, 34. Peterman Stanisław, 35. Piotrowski Edmund, 36. Plac Zygmunt, 37. Podgórska Marja, 38. Podgórski Zygmunt, 39. Potapczuk Marjan, 40. Rakowski Michał, 41. Rostkowski Czesław, 42. Siedlanowski Roman, 43. Skierniewski Franciszek, 44. Solczyński Edmund, 45. Sośnicki Walenty, 46. Sznajder Adam, 47. Sz wajdler Adam, 48. Trawkowski Józef, 49. Urbach Janusz Konrad, 50. Waleczak Adam, 51. Wolczyński Józef, 52. Zajączkiewicz Józef Zenobjusz, 53. Zerbe Emil.

b) nieobecni usprawiedliwieni: 1. Marczyńska Kazimiera, 2. Piątkowski Hipolit Ludwik.

c) nieobecni nieusprawiedliwieni: 1. Bialer Izaak Majer, 2. Dobranicki Stanisław, 3. Fein Marek, 4. Joel Eljasz, 5. Kapczyński Wacław, 6. Krausz Juljusz, 7. Liberman Fiszel, 8. Librach Jakób, 9. Margulies Józef, 10. Miłoch Franciszek, 11. Mineberg Lejb Jakób, 12. Rajchman Szymon Majer, 13. Russ Benjamin, 14. Stolarek Aleksander, 15. Sztajnsznajder Abram Chuna, 16. Wajcman Józef, 17. Zajde Majer.

II. Urzędnicy miejscy:

Obecni: M. Kalinowski, L. Chwalbiński, J. Zalewski, St. Sztromajer, Wł. Jaworski, inż. J. Stulkowski, H. Konopka, inż. J. Brzozowski, inż.

J. Rybołowicz, Wl. Graliński, T. Wisławski, A. Wysocki, inż. St. Gundlach, W. Staniszewski, St. Kempner, J. Waltratus, J. Stępowski, K. Illinicz.

Przewodniczący: Komisarz Rządowy inż. Wacław Wojewódzki.

Sekretarz: Jan Barczewski, kierownik Oddziału Ogólnego Wydziału Prezydjalnego.

Porządek obrad.

III czytanie budżetu Zarządu Miejskiego w Łodzi na rok administracyjny 1955/56.

O godz. 20 min. 20 Przewodniczący, zwracając się do radnych, przypomina, iż na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 3 kwietnia 1955 roku oświadczył, że ostateczne załatwienie sprawy zajęć, jakie miały miejsce na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 2 kwietnia 1955 roku, nastąpi na jednym z najbliższych posiedzeń Rady Miejskiej. Konferencje przewodniczących poszczególnych frakcyj radzieckich, odbyte z jego inicjatywy w dniach 9 i 11 kwietnia 1955 roku, a mające na celu pogodzenie stron i odczytanie na posiedzeniu dzisiejszem takich deklaracyj, które umożliwiłyby przejście nad incydemem do porządku, nie dały jednak wyników pozytywnych. Nie chcąc przeto dopuścić do tego, aby Rada Miejska była znów widownią pożałowania godnych zajęć, posiedzenie dzisiejsze zmuszony jest odroczyć do czasu, dopóki nie będzie można spokojnie obradować.

Radny K. Kowalski w imieniu Frakcji Radnych Obozu Narodowego protestuje przeciwko decyzji Przewodniczącego i, uważając ją za bezprawną, domaga się otwarcia posiedzenia.

Przewodniczący stwierdzając, iż w myśl Regulaminu Obrad Rady Miejskiej w Łodzi ma prawo zwolywania, odraczania i odwoływania posiedzeń, co nie przesądza możliwości złożenia przez 18 radnych wniosku o zwołanie posiedzenia Rady Miejskiej, uznaje o godz. 20 min. 30 posiedzenie za odroczone.

Sekretarz

(—) Jan Barczewski

Kierownik Oddziału Ogólnego
Wydziału Prezydjalnego

Przewodniczący

Komisarz Rządowy m. Łodzi

(—) W. Wojewódzki

(inż. WACŁAW WOJEWÓDZKI)

PROTOKUŁ

16 (I SESJI) POSIEDZENIA RADY MIEJSKIEJ w ŁODZI.

Łódź, dnia 27 kwietnia 1955 roku.

Komplet radnych 72.

Obecnych radnych 72.

I. Członkowie Rady Miejskiej:

a) obecni: 1. Adamiec Franciszek, 2. Baranowski Eugenjusz, 3. Belka Antoni, 4. Bialer Izaak Majer, 5. Borucki Bronisław, 6. Bugaj Stanisław, 7. Ciechański Stanisław, 8. Czernik Antoni, 9. Czyżewski Stanisław, 10. Dembiński Józef, 11. Dobraniecki Stanisław, 12. Fein Marek, 13. Gałazka Jan, 14. Goliński Stanisław, 15. Gonera Stanisław, 16. Grzegorzak Leon, 17. Holenderski Lew, 18. Joel Eljasz., 19. Kahlert Oskar, 20. Kapczyński Wacław, 21. Kolejwa Leon, 22. Kowalski Bronisław, 23. Kowalski Kazimierz, 24. Kożuchowski Wincenty, 25. Krajewski Karol, 26. Krausz Juljusz, 27. Królikowski Walenty, 28. Kruczkowski Bronisław, 29. Kwiatkowski Józef, 30. Liberman Fiszel, 31. Librach Jakób, 32. Łuba Kazimierz, 33. Marczyńska Kazimiera, 34. Margulies Józef, 35. Miller Juljan, 36. Milman Szmul, 37. Miłoch Franciszek, 38. Minberg Lejb Jakób, 39. Mucha Stanisław, 40. Najder Stanisław, 41. Nawrocki Józef, 42. Nutkiewicz Szlama, 43. Ostrowski Ignacy, 44. Pawlak Michał, 45. Pawlicki Jan, 46. Peterman Stanisław, 47. Piątkowski Hipolit Ludwik, 48. Piotrowski Edmund, 49. Plac Zygmunt, 50. Podgórska Marja, 51. Podgórski Zygmunt, 52. Potapczuk Marjan, 53. Rajchman Szymon Majer, 54. Rakowski Michał, 55. Rostkowski Czesław, 56. Russ Benjamin, 57. Siedlanowski Roman, 58. Skierniewski Franciszek, 59. Solczyński Edmund, 60. Sośnicki Walenty, 61. Stolarek Aleksander, 62. Sznajder Adam, 63. Sztajnsznajder Abram Chuna, 64. Szwajdler Jan, 65. Trawkowski Józef, 66. Urbach Janusz Konrad, 67. Wajeman Józef, 68. Walczak Adam, 69. Wolczyński Józef, 70. Zajączkiewicz Józef Zenobjusz, 71. Zajde Majer, 72. Zerbe Emil.

b) spóźnieni: 1. Joel Eljasz, 2. Kruczkowski Bronisław, 3. Librach Jakób, 4. Marczyńska Kazimiera, 5. Minberg Lejb Jakób, 6. Russ Benjamin, 7. Siedlanowski Roman.

II. Urzędnicy miejscy:

Obecni: M. Kalinowski, L. Chwalbiński, St. Sztromajer, J. Zalewski, inż. J. Brzozowski, H. Konopka, inż. J. Rybołowicz, W. Graliński, inż. J. Stulkowski, A. Wysocki, T. Wisławski, J. Rutkowski, inż. St. Gundlach, W. Staniszewski, St. Kempner, J. Waltratus, J. Stępowski, H. Illinicz i Wł. Jaworski.

Przewodniczący: Komisarz Rządowy inż. Wacław Wojewódzki.

Sekretarz: Jan Barczewski, kierownik Oddziału Ogólnego Wydziału Prezydjalnego.

Porządek obrad.

- I. Zagajenie, przyjęcie porządku obrad, przyjęcie protokołu poprzedniego posiedzenia, komunikaty Komisarza Rządowego.
- II. Wybory:
 - a) 2-ch członków Komisji Limitacyjnej, powołanej przez Wojewodę Łódzkiego dla stwierdzenia i ustalenia granic miasta Łodzi (wniosek Komisarza Rządowego Nr. 1549 z dnia 12 kwietnia 1935 roku)
— referat dyr. M. Kalinowskiego —
 - b) 4-ch członków i 4-ch zastępców Komisji Poborowych (wniosek Komisarza Rządowego Nr. 1554 z dnia 25 kwietnia 1935 r.)
— referat dyr. M. Kalinowskiego —
- III. Zatwierdzenie w 3-ciem czytaniu budżetu Zarządu Miejskiego w Łodzi na rok administracyjny 1935/36 (wnioski Komisarza Rządowego: Nr. 1576 z dnia 26 stycznia 1935 roku i Nr. 1400 z dnia 14 lutego 1935 roku)
— referat Komisarza Rządowego inż. W. Wojewódzkiego —
- IV. Krótkie zapytania, wnioski nagłe i interpelacje.

I. Zagajenie.

Posiedzenie otwiera o godz. 20 min. 25 Komisarz Rządowy inż. Wacław Wojewódzki oświadczając, iż jest ono prawomocne. Na 72 radnych obecnych jest 65, nieobecnych 7 radnych. W trakcie posiedzenia przybywa 7 radnych, wymienionych powyżej w rubryce „spóźnieni”.

Protokoły: 11, 12, 13, 14 i 15 (I sesji) posiedzeń Rady Miejskiej z dni 28 marca oraz 2, 3, 4 i 11 kwietnia 1935 roku uważa się za przyjęte wobec niezgłoszenia poprawek mimo wyłożenia ich do przeglądu przez radnych.

Porządek obrad uważa się za przyjęty wobec niezgłoszenia przez obecnych żadnych wniosków w sprawie jego zmiany.

Przyjęto do wiadomości:

1. Zawiadomienie przewodniczącego, iż r. H. L. Piątkowski nie jest członkiem Frakcji Radnych Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem i że nie przystępuje do żadnej innej frakcji radzieckiej.
2. Zawiadomienie Frakcji Radnych Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem, iż do Komisji Regulaminowo-Prawnej zostaje delegowany na miejsce Z. Orłowskiego radny Zygmunt Plac.
3. Zawiadomienie Wojewody Łódzkiego L. K. B. IV-1a/6-1 z dnia 18 kwietnia 1955 roku o zatwierdzeniu z pewnemi zmianami przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych reskryptem Nr. B. O.-54-1-61 z dnia 28 marca 1955 roku ogólnego planu zabudowania m. Łodzi.
4. Zawiadomienie przewodniczącego, iż wniosek nagły Frakcji Radnych Zjednoczonego Bloku Sjonistycznego w sprawie upoważnienia do jazdy tramwajami miejskimi za ulgowymi biletami tygodniowymi uczniów szkół powszechnych i średnich również i w niedziele, jest już nieaktualny wobec przychyłnej decyzji w tej sprawie Dyrekcji Kolei Elektrycznej Łódzkiej.
5. Zawiadomienie przewodniczącego, iż Frakcje Radnych: Obozu Narodowego, Jedności Socjalistycznej P. P. S., Bund i N. S. P. P. oraz Polskiego Stronnictwa Chrześcijańskiej Demokracji zgłosiły wnioski nagłe w sprawie przyspieszenia uruchomienia przez Zarząd Miejski w Łodzi robót inwestycyjnych, powiększenia kredytów dla Gminy Miejskiej Łódź z Funduszu Pracy oraz zatrudnienia jak największej liczby bezrobotnych.

II. W sprawie wyboru 2-ech członków Komisji Limitacyjnej, powołanej przez Wojewodę Łódzkiego dla stwierdzenia i ustalenia granic miasta Łodzi:

Po wysłuchaniu referatu M. Kalinowskiego, dyrektora Zarządu Miejskiego, oraz po odpowiedzi Przewodniczącego na zapytanie radnego W. Kapczyńskiego co do sposobu głosowania — radni K. Kowalski i J. Wolczyński zgłosili jako kandydatów na członków Komisji radnych: Z. Podgórskiego i A. Czernika (Obóz Narodowy lista Nr. 1) i J. Trawkowskiego (Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem lista Nr. 2).

W wyniku zarządzanego głosowania przewodniczący, w obecności radnego Br. Boruckiego stwierdził, iż w głosowaniu brało udział 69 radnych, przyczem na listę Nr. 1 padło 54 głosów, na listę Nr. 2 — 24 głosów i 1 kartka była pusta.

W związku z tem powzięto uchwałę treści następującej:

Uchwała Nr. 53.

Rada Miejska, na wniosek Komisarza Rządowego Nr. 1549 z dnia 12 kwietnia 1935 roku, postanawia — opierając się na zarządzeniu Wojewody Łódzkiego Nr. S. A. I. 8c/1/35 z dnia 10 kwietnia 1935 roku, wydanem na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 czerwca 1927 roku (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 455) oraz rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 maja 1928 roku (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 786) — powołać w charakterze przedstawicieli Gminy Miejskiej Łódź do Komisji Limitacyjnej, powołanej dla stwierdzenia i ustalenia granic m. Łodzi, na podstawie protokołu opisu granic miasta Łodzi z dnia 15, 17, 19 i 21 maja 1919 roku, opartym na zarządzeniu Celemarsko-Niemieckiego Prezydenta Policji w Łodzi z dnia 18 sierpnia 1915 roku, radnych: Zygmunta Podgórskiego i Józefa Trawkowskiego.

III. W sprawie wyboru 4-ch członków i 4-ch zastępców Komisji Poborowych:

Po referacie M. Kalinowskiego, dyrektora Zarządu Miejskiego, przemówieniach radnych K. Kowalskiego i J. Wajcmana oraz wyjaśnieniach Przewodniczącego, zgłoszono 3 listy kandydatów na członków Komisji Poborowych: lista Nr. 1 — Frakcji Radnych Obozu Narodowego — radni: J. Miller, A. Stolarek, J. Gałazka, F. Adamiec, M. Rakowski, F. Skierniewski, A. Belka i St. Bugaj; lista Nr. 2 — Zjednoczonych Frakcyj Żydowskich — radni: B. Russ i M. Fein; lista Nr. 3 — Frakcji Radnych: Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem i Polskiego Stronnictwa Chrześcijańskiej Demokracji — radni: A. Sznajder i M. Pawlak.

W wyniku zarządzanego głosowania Przewodniczący, w obecności r. L. Grzegorzaka stwierdził, iż w głosowaniu brało udział 65 radnych, wstrzymało się od głosowania 9 radnych; na listę Nr. 1 padło 36 głosów, na listę Nr. 2 — 13 głosów i na listę Nr. 3 — 14 głosów.

W związku z tem powzięto uchwałę treści następującej:

Uchwała Nr. 54.

Rada Miejska, na wniosek Komisarza Rządowego Nr. 1554 z dnia 23 kwietnia 1935 roku, postanawia — opierając się na art. 17 ustawy z dnia 23 maja 1924 roku o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr. 60/1935, poz. 455) oraz na § 50 rozporządzenia wykonawczego do tejże ustawy z dnia 28 sierpnia 1934 roku (Dz. U. R. P. Nr. 83/1934, poz. 757) — wydelegować jako przedstawicieli Gminy Miejskiej Łódź do Komisji Poborowych:

radnych: Juljana Millera, Adama Sznajdera, Benjamina Russa i Aleksandra Stolaraka — w charakterze członków;

radnych: Jana Gałązkę, Michała Pawlaka, Marka Feina i Franciszka Adamca — w charakterze zastępców.

Przed przystąpieniem do następnego punktu porządku obrad zabiera głos z upoważnienia przewodniczącego radny L. J. Mincberg i rozpoczyna odczytywanie oświadczenia Zjednoczonych Frakcyj Żydowskich w sprawie zajść, jakie miały miejsce na 12 (I sesji) posiedzeniu Rady Miejskiej, odbytem w dniu 2 kwietnia 1935 roku. Radni z Obozu Narodowego, uważając się za obrażonych niektórymi zwrotami, użytymi w tem oświadczeniu, przerywając mówcy, przyczem radni A. Czernik i A. Belka usiłują zniszczyć egzemplarz odczytywanego oświadczenia. Wśród powszechnej wrzawy na sali obrad Przewodniczący zarządza w związku z tem o godz. 21 min. 30 przerwę.

O godz. 22 min. 15 przewodniczący oświadcza, iż wszelkie jego wysiłki w kierunku zapewnienia spokoju na sali obrad nie odniosły skutku, posiedzenie zamyka.

Przewodniczący:

(—) inż. W. Wojewódzki
Komisarz Rządowy m. Łodzi

Sekretarz:

(—) Jan Barczewski
Kierownik Oddziału Ogólnego
Wydziału Prezydyjnego

KRONIKA.

I. Z ŻYCIA SAMORZĄDU MIEJSKIEGO W ŁODZI.

Decyzje Komisarza Rządowego m. Łodzi. W maju 1955 roku Komisarz Rządowy powziął w zastępstwie Magistratu 45 decyzje.

Dla powzięcia decyzyj zgłosił Wydział Finansowy 3, Oddział Podatkowy 9, Oświaty i Kultury 1, Wydział Opieki Społecznej 1, Wydział Budownictwa 25, Wydział Zdrowotności Publicznej 2, Urząd Przemysłowy 1, Wydział Statystyczny 2, przedsiębiorstwo miejskie „Kanalizacja i Wodociągi” 1 wniosek.

10 decyzyj dotyczy spraw finansowych, 5 — podatkowych, 2 — gruntowych, 15 — budowlanych, 1 — inwestycyjnych, 5 — gospodarczych, 5 — przetargów, 1 — organizacyjnych, 5 — różnych.

Z ważniejszych decyzyj, powziętych przez Komisarza Rządowego, należy wymienić

1. zamianę gruntów pomiędzy Gminą Miejską Łódź a Stanisławą Koziarską,
2. zatwierdzenie podziału miasta na okręgi opiekuńcze oraz ustalenie liczby opiekunów społecznych,
3. zamiana gruntów pomiędzy Gminą Miejską Łódź a Skarbem Państwa,
4. umorzenie kwoty zł. 75.629,58 za leczenie ubogich mieszkańców m. Łodzi w szpitalach miejskich,
5. przeprowadzenie obliczenia powierzchni zasiewów i plonów w gospodarstwach rolnych oraz dokonanie spisu zwierząt gospodarskich na terenie m. Łodzi,
6. przyjęcie w imieniu Gminy Miejskiej Łódź bezzwrotnej dotacji w wysokości zł. 47.000.— przyznanej przez Wojewodę Łódzkiego z kredytów Ministerstwa Opieki Społecz-

nej na zwiększenie stanu zatrudnienia bezrobotnych m. Łodzi,

7. przyjęcie w imieniu Gminy Miejskiej Łódź zł. 155.000.— na poczet rocznej bezzwrotnej zapomogi, przyznanej uchwałą Komisji Komunalnego Funduszu Pożyczkowo-Zapomogowego z tytułu uszczerbku w dochodach m. Łodzi, wywołanego zniesieniem podatku komunalnego od towarów przywozowych drogami żelaznemi.

Działalność Rady Budowlanej w miesiącu kwietniu r. b. W miesiącu kwietniu r. b. Rada Budowlana Wydziału Budownictwa Zarządu Miejskiego w Łodzi na odbytych posiedzeniach rozpatrzyła 249 planów budowlanych, z których 124 zatwierdzono, 55 zwrócono do uzupełnienia, 25 zwrócono bez zatwierdzenia, 52 zaopiniowano, 17 planów zawieszono i 4 plany zdjęto z posiedzeń.

Posiedzenie Miejskiej Komisji do udzielania opinii o ulgach podatkowych. W dniu 15 maja 1955 roku w Oddziale Podatkowym Zarządu Miejskiego w Łodzi odbyło się posiedzenie Komisji do udzielania opinii o ulgach podatkowych. Rozpatrzono 999 spraw. Na umorzenie zakwalifikowano należności:

45 płatników podatku widowisowego na sumę zł. 1.842,66.

770 płatników podatku zasadniczego wojskowego na sumę zł. 15.405.—.

52 płatników opłaty za korzystanie z ulic na sumę zł. 6.579,28.

1 płatnik podatku od posiadania przedmiotów zbytku na sumę zł. 250.—.

11 płatników podatku od psów na sumę zł. 215.—.

1 płatnik miejskiego podatku od lokali na sumę zł. 516,71.

Konwersja obligacyj m. Łodzi. W dniu 15 maja r. b. pod przewodnictwem naczelnika Wydziału Finansowego Zarządu Miejskiego w Łodzi p. Leona Chwalbińskiego, odbyło się posiedzenie Komitetu Wykonawczego dla spraw konwersji obligacyj m. Łodzi, wypuszczonych w latach 1915—1922. Komitet ustalił, że od dnia 1 czerwca r. b. Wydział Finansowy Zarządu Miejskiego w Łodzi rozpocznie przyjmowanie wspomnianych obligacyj i świadectw tymczasowych, celem przeprowadzenia niezbędnych formalności i obliczeń, a w lipcu r. b. Zarząd Miejski w Łodzi rozpocznie wydawanie zamiennych obligacyj złotych pożyczki konwersyjnej m. Łodzi oraz przystąpi do wypłaty 2 kuponów, płatnych 1 stycznia i 1 lipca 1935 roku.

W myśl rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 20 lipca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 552) posiadacze obligacyj m. Łodzi obowiązani byli rejestrować je do mającej się odbyć konwersji najdalej do dnia 1 października 1925 roku, a uzupełnienie dowodów może nastąpić do czasu zarządzenia konwersji. Zarząd Miejski w Łodzi, chcąc jednak umożliwić wszystkim posiadaczom wykonanie tej czynności, przyjmować będzie zgłoszenia, jak i uzupełnienia rejestracji do dnia 15 lipca 1935 roku. Zainteresowani przeto — w interesie własnym — winni termin ten mieć na uwadze.

Przy składaniu do wymiany wspomnianych obligacyj i świadectw, zainteresowani wypełniać będą deklaracje, które otrzymają bezpłatnie w Wydziale Finansowym Zarządu Miejskiego w Łodzi, Plac Wolności Nr. 14 (Główna Kasa Miejska) okienko Nr. 7.

Bezpłatna wystawa książek i druków, związanych z życiem i działalnością ś. p. Marszałka Józefa Piłsudskiego. W lokalu VI Miejskiej Wypożyczalni Książek dla dzieci i młodzieży przy ul. Podmiejskiej Nr. 21 urządzona została wystawa książek i druków, związanych z życiem i działalnością ś. p. Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Wystawa jest otwarta codziennie od godz. 11-ej do 20-ej, a w niedzielę od 12-ej do 19-ej.

„Dzień przeciwdurowy“ w Łodzi. W związku z oczekiwaniem nasileniem się epidemji duru brzuszego z inicjatywy Wydziału Zdrowotności Publicznej Zarządu Miejskiego w Łodzi odbyło się w dniu 25 maja r. b. przy licznych udziałach zaproszonych osób posiedzenia organizacyjne Komitetu „Dnia Przeciwdurowego“, którego celem będzie jaknajszersza propaganda walki z durem brzuszным.

Posiedzenie zagal naczelnik Wydziału Stanisław Kempner, prosząc na przewodniczącego zebrania p. plk. Więckowskiego.

Sprawozdanie z organizacji „Dnia Przeciwdurowego“ w roku ubiegłym oraz plan organizacji w roku bieżącym przedstawił miejski inspektor sanitarny dr. Bolesław Misjon.

Po ożywionej dyskusji został wyznaczony termin „Dnia Przeciwdurowego“ na dzień 7 czerwca r. b. oraz ustalony plan akcji propagandowej, poczem przystąpiono do wyborów.

Do Komitetu Honorowego postanowiono zaprosić: na przewodniczącego Pana Komisarza inż. Wacława Wojewódzkiego, na członków: dr. Stanisława Skalskiego, plk. dr. Stanisława Więckowskiego, dr. Ryszarda Kunickiego oraz dr. Tadeusza Załęskiego.

Do Komitetu Wykonawczego wybrano: dr. B. Misjona, jako przewodniczącego oraz jako członków: dr. E. Mittelstaedta, dr. S. Ładyńskiego, S. Dobrowolskiego, inspektora szkolnego, dr. S. Stańczaka, naczelnika J. N. Waltratusa, dr. K. Rydera, dr. J. Kalisza, W. Drymera i Matulę.

Jako przewodniczącego Sekcji Prasowej wybrano prezesa Czesława Gumkowskiego, jako przewodniczącego Sekcji Odczytowej dr. Stefana Ładyńskiego, przewodniczącego Sekcji Propagandowej dr. Karola Rydera.

SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZARZĄDU MIEJSKIEGO W ŁODZI

za czas od 1 kwietnia do 31 maja 1935 r.

NAZWA RACHUNKU	Bilans otwarcia na dzień 1. IV 1935 r.		Obroty w miesiącu kwietniu 1935 r.		Obroty w miesiącu maju 1935 r.		Ogólne obroty w miesiącu kwietniu i maju 1935 r.	
	Winien zł.	Ma zł.	Winien zł.	Ma zł.	Winien zł.	Ma zł.	Winien zł.	Ma zł.
Kasa	—	—	1,450,431.49	1,379,034.01	1,534,476.23	1,541,040.60	2,984,907.72	2,920,074.61
Wydatki budżetowe	—	—	907,270.23	5,463.35	1,518,473.91	124,634.63	2,425,744.14	130,097.98
Dochody budżetowe	—	—	106.13	621,227.65	362.59	2,334,755.83	468.72	2,955,983.48
Zakłady Miejskie	—	—	123,561.10	26,892.16	137,198.02	23,502.29	260,759.12	50,394.45
Instytucje kredytowe	—	—	1,597,335.38	1,529,696.31	2,411,763.79	1,965,964.76	4,009,099.17	3,495,661.07
Zobowiązania z tyt. wyk. budżetu	—	—	1,759,708.51	1,201,000.35	2,198,115.55	1,558,113.82	3,957,824.06	2,759,114.17
Sumy przechodnie	—	—	1,515,451.74	1,668,677.14	2,815,042.56	3,457,239.95	4,330,494.30	5,084,401.09
Weksle obce	—	—	137,000.—	137,000.—	45,000.—	45,000.—	182,000.—	182,000.—
Zaliczki	—	—	530,243.30	69,097.34	741,351.03	100,289.39	1,271,594.33	169,386.73
Dłużnicy i wierzyciele	—	—	12,130.26	1,343,360.—	2,001.81	308,429.23	33,132.07	1,651,789.23
Akcepty	—	—	—	10,000.—	—	—	—	10,000.—
Depozyty walorowe obce	—	—	12,745.—	1,575.—	1,358,642.08	15,096.—	1,371,387.08	16,671.—
Deponenci	—	—	1,575.—	12,745.—	15,096.—	1,358,642.08	16,671.—	1,371,387.08
Pożyczki krótkoterminowe	—	—	—	—	—	—	—	—
Przedsiębiorstwa komunalne	—	—	93,915.51	55,357.80	78,800.92	53,981.33	172,716.43	109,339.13
Papiery wartościowe własne	—	—	—	—	14,783,299.01	15,200.—	14,783,299.01	15,200.—
Różne rachunki	—	—	10,000.—	90,347.54	16,639,881.84	31,438,131.43	16,649,881.84	31,528,478.97
	—	—	8,151,473.55	8,151,473.65	44,298,505.34	44,298,505.34	52,449,978.99	52,449,978.99

Dnia 10 czerwca 1935 r. zmarł, przeżywszy lat 50

JAN GRZYBOWICZ

Pracownik Wydziału Budownictwa

Cześć Jego pamięci!

ZARZĄD MIEJSKI W ŁODZI

RUCH SŁUŻBOWY PRACOWNIKÓW ETATOWYCH

ZA MIESIĄC MAJ 1935 ROKU

A. PRZENIESIENIA.

urzędnicy :

1. Dowbór Stanisław, referent Wydziału Statystycznego, przeniesiony z dniem 6 maja 1935 roku na równorzędne stanowisko do Biura Ewidencji Ludności z dotychczasowym uposażeniem.

niżsi funkcjonariusze :

2. Cymer Hieronim, goniec Centralnej Ekspedycji, przeniesiony z dniem 15 maja 1935 roku na stanowisko woźnego do II Miejskiej Wypożyczalni Książek dla młodzieży z dotychczasowym uposażeniem.

3. Palpuchowski Józef, dozorca Brygady konserwacji budynków, przeniesiony z dniem 16 maja 1935 roku na stanowisko woźnego szkoły powszechnej z dotychczasowym uposażeniem.

B. PRZENIESIENIA W STAN SPOCZYNKU:

urzędnicy :

4. Biesiadecka Pelagja, rachmistrz Oddziału Podatkowego, z dniem 1 maja 1935 roku.

5. Garliński Henryk, kancelista Oddziału Podatkowego, z dniem 1 maja 1935 roku.

SPROSTOWANIE OMYŁEK.

W obwieszczeniu, zamieszczonym w Dzienniku Zarządu Miejskiego w Łodzi Nr. 4 z dnia 15 kwietnia 1955 r. w sprawie statutu o poborze na rzecz Gminy Miejskiej w Łodzi podatku od publicznych zabaw, rozrywek i widowisk zauważono następujące omyłki, które prostujemy:

- 1) w pierwszym ustępie obwieszczenia wydrukowano „30 marca 1951” zamiast „30 marca 1955 roku”;
- 2) w § 5 w części drugiej ust. 2 wydrukowano „za które” zamiast „na które”;
- 3) w § 19 pkt. a wydrukowano „najwyższe” zamiast „najwyższa”;
- 4) § 22 ust. 1 wydrukowano „odpowiedzialności” zamiast „odpowiedzialność”;
- 5) w § 54 ust. 1 wydrukowano „Dzienniku Zarządu m. Łodzi”, a winno być „Dzienniku Zarządu Miejskiego w Łodzi”.

OGŁOSZENIE.

Zarząd Spółki „Towarzystwa dla Handlu i Przemysłu Mięsnego S. Diszkin Spółka Akcyjna w Łodzi” podaje do wiadomości, że na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu akcjonariuszów, odbytym w dniu 6-go kwietnia 1955 roku uchwalono: Upoważnić Zarząd do dokonania fuzji z Spółką p. f. „Wędliniarnie S. Diszkin Spółka Akcyjna w Łodzi” w drodze nabycia wszystkich jej aktywów i pasywów za sumę złotych 200.000.—, płatną akcjami nowej emisji firmy Towarzystwa dla Handlu i Przemysłu Mięsnego S. Diszkin Sp. Akc. w Łodzi w stosunku 8 akcji Spółki pod nazwą: Towarzystwo dla Handlu i Przemysłu Mięsnego S. Diszkin Sp. Akc. w Łodzi na każde 10 akcji Spółki p. f. „Wędliniarnie S. Diszkin Sp. Akc. w Łodzi”, wartości nominalnej po zł. 100.— każda, włączając w te prawo użytkowania w firmie nazwiska „S. Diszkin” i „Wędliniarnie S. Diszkin”. Towarzystwo dla handlu i Przemysłu Mięsnego S. Diszkin Sp. Akc. w Łodzi ma wypuścić nową emisję 2000 sztuk akcji po zł. 100.— wartości nominalnej. Po dokonaniu rejestracji uchwały niniejszej i trzykrotnych ogłoszeń wymienionych w art. 466 kod. handl. i po upływie 6 miesięcy od daty ostatniego ogłoszenia dokonana zostanie zamiana okeji firmy „Wędliniarnie S. Diszkin Sp. Akc. w Łodzi” na akcje nowej emisji „Towarzystwa dla Handlu i Przemysłu Mięsnego S. Diszkin Spółka Akcyjna w Łodzi” w powyższym stosunku. Wobec tego, że Towarzystwo dla Handlu i Przemysłu Mięsnego S. Diszkin Sp. Akc. w Łodzi kapitału zapasowego nie posiada, akcjonariusze „Wędliniarnie S. Diszkin Sp. Akc. w Łodzi” żadnych dopłat do akcji nie dokonają. Za podstawę do połączenia obydwu spółek uznać bilans zamknięty na dzień 31 grudnia 1954 roku. Akcjonariuszom „Wędliniarnie S. Diszkin Sp. Akc. w Łodzi”, którzy otrzymają przydział nowej emisji akcji „Towarzystwa dla Handlu i Przemysłu Mięsnego S. Diszkin Sp. Akc. w Łodzi” przyznać udział w zyskach i stratach „Towarzystwa dla Handlu i Przemysłu Mięsnego S. Diszkin Sp. Akc. w Łodzi” od dnia 1 stycznia 1955 roku. Termin do zgłoszenia fuzji niniejszej do rejestru handlowego w Łodzi wyznaczyć na dzień 1 października 1955 roku.

OGŁOSZENIE.

Juda Lajb Szerkowski, zam. w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej Nr. 112, zagubił potwierdzenie zgłoszenia, wydane w 1951 r. przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu Miejskiego w Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Majer Ryszpan, zam. w Łodzi przy ul. Dolnej Nr. 54, zagubił kartę rzemieślniczą, wydaną przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu Miejskiego w Łodzi.

OGŁOSZENIE

Moszek Krawiec, zam. w Łodzi przy ul. B. Joselewicza Nr. 15, zagubił tabliczkę rejestracyjną Nr. 1555, wydaną przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu Miejskiego w Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Stefan Zaborski, zam. w Łodzi przy ul. Grodzkiej Nr. 3, zagubił prawo jazdy, wydane przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu Miejskiego w Łodzi.

OGŁOSZENIE

Helena Grabowska, zam. w Łodzi przy ul. Kilińskiego Nr. 146, zagubiła potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu Miejskiego w Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Abram Wende, zam. w Łodzi przy ul. Młynarskiej Nr. 18, zagubił tabliczkę od resorki, wydaną przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu Miejskiego w Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Wolf Wajnberg, zam. w Łodzi przy ul. Jakóba Nr. 4, zagubił numerok od resorki, wydany przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu Miejskiego w Łodzi.

OGŁOSZENIE

Efroim Bajn, zam. w Łodzi przy ul. Ogrodowej Nr. 8, zagubił koncesję na prowadzenie instalacyj elektrycznych, wydaną przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu Miejskiego w Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Otton Hau, zam. w Łodzi przy ul. Wólczańskiej Nr. 187, zagubił potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu Miejskiego w Łodzi.

OGŁOSZENIE

Icek Fiedler, zam. w Łodzi przy Zgierskiej Nr. 45/45, zagubił kartę rejestracyjną, wydaną przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu Miejskiego w Łodzi.

OGŁOSZENIE

Marjem Szejwac, zam. w Łodzi przy ul. Północnej Nr. 14, zagubiła potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu Miejskiego w Łodzi.